

Hallituksen esitys eduskunnalle henkilötietojen käsittelyä Rikosseuraamuslaitoksessa koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa. Lailla kumottaisiin nykyinen henkilötietojen käsittelystä rangastusten täytäntöönpanossa annettu laki. Lakiin tehtäisiin rikosseuraamusalan organisaatio-uudistusten edellyttämät muutokset viranomaisnimissä ja eräissä käsitteissä. Lisäksi toteutettaisiin rekistereiden sisältöä ja käsittelyä koskevat muutokset, jotka on havaittu aiheellisiksi alan toiminnallisten muutosten vuoksi sekä käytännön tehtävien sujuvuuden lisäämiseksi. Tällaisia ovat esimerkiksi mahdollisuus rekisteröidä tuomitun valokuva yksilöintitietoihin sekä tarkkarajaiset tietojen luovuttamisen ja saamisen mahdollisuudet esimerkiksi tilanteissa, joissa Rikosseuraamuslaitoksen tulee laatia pitkäaikaisvan-

kien vapauttamismenettelystä annetun lain nojalla arvio henkilön väkivaltaisuuden riskistä tai suunnitella ja toteuttaa tällaisen riskin vähentämiseen tähtäävää toimintaa. Lakiin tehtäisiin myös esimerkiksi rekisteriin merkittävien tietojen määrittämistä ja tietojen luovuttamista koskevia täsmennyksiä siten kuin perustuslaki ja eduskunnan perustuslakivaliokunnan kannanotot edellyttävät.

Samassa yhteydessä ehdotetaan muutettaviksi vankeuslain, tutkintavankeuslain, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain ja henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain viittaussäännökset.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 2015.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
PERUSTELUT	3
1 NYKYTILA	3
1.1 Nykytilan kuvaus	3
1.2 Nykytilan arviointi	5
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	6
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	7
4 ASIAN VALMISTELU	7
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	9
1.1 Laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa	9
2 luku Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekisterit	10
3 luku Tietojen käsittelyn periaatteet	16
4 luku Rekisteröidyn oikeudet	24
5 luku Tietoruvallisuus ja tietojen säilyttäminen	26
6 luku Erinäiset säännökset	28
1.2 Vankeuslaki ja tutkintavankeuslaki	28
1.3 Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa	28
1.4 Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa	28
2 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	28
3 VOIMAANTULO	29
LAKIEHDOTUKSET	29
1. Laki henkilötietojen käsittelystä rikosseuraamuslaitoksessa	29
2. Laki vankeuslain 4 luvun 2 §:n muuttamisesta	42
3. Laki tutkintavankeuslain 2 luvun 2 §:n muuttamisesta	43
4. Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 22 §:n muuttamisesta	44
5. Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 ja 19 §:n muuttamisesta	45
LIITE	47
RINNAKKAISTEKSTIT	47
2. Laki vankeuslain 4 luvun 2 §:n muuttamisesta	47
3. Laki tutkintavankeuslain 2 luvun 2 §:n muuttamisesta	48
4. Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 22 §:n muuttamisesta	49
5. Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 ja 19 §:n muuttamisesta	50

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Nykytilan kuvaus

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa on kyse Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanotoiminnasta, joten esimerkiksi sakkojen maksuun ja perintään liittyviä viranomaistoimia laki ei koske. Vuoden 2010 alusta lukien tuli voimaan rikosseuraamusalan organisaatiouudistus, jossa Rikosseuraamusvirasto, Kriminaalihuoltolaitos ja Vankeinhoitolaitos yhdistettiin yhdeksi viranomaiseksi, Rikosseuraamuslaitokseksi. Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain (953/2009) 3 §:n mukaan laitoksen tehtävänä on ehdolliseen vankeusrangaistukseen tuomittujen nuorten rikoksentehtävien valvonta, nuorisorangaistuksen, yhdyskuntapalvelun, vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpano, ehdonalaisten vapautteen päästettyjen valvonta sekä tutkintavankeuden toimeenpano ja muu rangaistusten täytäntöönpano sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään.

Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanotoimien kohteena oli marraskuun 2014 alussa 2 381 vankeusvankia, 45 sakon muuntorangaistusta suorittavaa, 608 tutkintavankia, 184 valvotussa koevapaudessa olevaa, 1 068 ehdonalaisten vapauden valvonnassa olevaa, 1 210 yhdyskuntapalvelua suorittavaa, 31 valvontarangaistusta suorittavaa, 12 nuorisorangaistusta suorittavaa sekä 768 ehdollisen vankeuden valvonnassa olevaa. Yhteensä rikosseuraamusta suorittavia henkilöitä oli siis 6 307.

Rangaistusten täytäntöönpanoon liittyvät henkilötiedot ovat merkittäviltä osiltaan henkilötietolain (523/1999) 11 §:n mukaisesti arkaluonteisia tietoja. Kyse on henkilötiedoista, jotka kuvaavat rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta. Rangaistusten täytäntöönpanoon liittyy tuomitun sosiaalisten valmiuksien kehittämisen ja uusintarikollisuuden ehkäisemisen tavoite.

Tämän tavoitteen täyttämiseksi henkilötiedot koskevat myös muun muassa henkilön terveydentilaa, häneen kohdistettuja hoito- tai niihin verrattavia toimenpiteitä sekä henkilön sosiaalihuollon tarvetta tai hänen saamiaan sosiaalihuollon palveluja, tukitoimia ja muita sosiaalihuollon etuuksia.

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettu laki on erityislaki suhteessa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999) ja henkilötietolakiin. Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa säädetään Rikosseuraamusviraston nykyisin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön pitämien, rangaistusten täytäntöönpanon alaan kuuluviin tietojärjestelmiin sisältyvien henkilörekistereiden tietosisällöstä ja tietojen käsittelyn periaatteista. Laissa säädettyt valtakunnalliset henkilörekisterit ovat tuomittujen, vankien ja rangaistuslaitokseen otettujen tietoja sisältävät täytäntöönpanorekisteri, valvonta- ja toimintarekisteri, turvallisuustietorekisteri sekä rikosseuraamusalan terveydenhuollon toimintayksikön pitämä potilasrekisteri. Lisäksi laissa säädetään vankilakohtaisesta järjestystietorekisteristä. Yhdyskuntaseuraamusta suorittavien henkilöiden henkilötiedot ovat valtakunnallisessa yhdyskuntaseuraamusrekisterissä. Laissa säädettyin edellytyksin voidaan kerätä tietoja myös ulkopuolisista henkilöistä tapaajarekisteriin, tapaamiskieltoarekisteriin ja asioijarekisteriin. Lisäksi laissa säädetään rekisteröidyn oikeuksista ja tietoturvallisuudesta siltä osin kuin on tarpeen täydentää yleislain säännöksiä rangaistusten täytäntöönpanoon liittyvillä erityisillä seikoilla. Kyse on esimerkiksi tietojen luovuttamisesta rangaistusten täytäntöönpanon alaan kuuluvista henkilörekistereistä, Rikosseuraamuslaitoksen mahdollisuudesta saada tiettyjä salassa pidettäväksi säädettyjä tietoja muilta viranomaisilta, tarkastusoikeuden käyttämisestä ja rajoituksista sekä tietojen poistamisesta rekistereistä.

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain 13 §:n mu-

kaan Vankeinhoitolaitokseen kuuluvat terveydenhuollon toimintayksiköt pitävät kukin omaa potilasrekisteriään. Potilasrekisterin pitämisestä sekä siihen sisältyvien tietojen luovuttamisesta ja muusta käsittelystä on voimassa, mitä siitä 18 §:ssä ja muualla laissa säädetään. Rikosseuraamuslaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1108/2009) 2 §:n 1 momentin mukaan Rikosseuraamuslaitokseen kuuluu keskushallintoyksikkö, kolme rikosseuraamusaluetta, täytäntöönpanoyksikkö ja terveydenhuoltoyksikkö. Pykälän 5 momentin mukaan terveydenhuoltoyksikössä on sairaaloita ja poliklinikoita, joilla voi olla toimipaikkoja rikosseuraamusalueen eri yksiköissä sekä tarvittaessa muita toimintayksiköitä. Näin ollen Rikosseuraamuslaitoksessa on yksi terveydenhuollon toimintayksikkö ja yksi potilasrekisteri.

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain 18 §:n 1 momentin mukaan sen lisäksi, mitä potilasrekisterissä olevien tietojen luovuttamisesta muualla laissa säädetään, vankien terveydenhuollosta vastaava lääkäri tai hänen määräämänsä terveydenhuollon ammattihenkilö voi vangin tai rangaistuslaitokseen otetun henkilön kirjallisella suostumuksella ilmoittaa vankilan johtajalle tai tämän määräämälle virkamiehelle henkilön terveydentilaan tai hoitoon liittyvästä seikasta, jonka ilmoittamista lääkäri pitää tarpeellisena tämän henkilön hoidon tai kohtelun kannalta taikka henkilön oman turvallisuuden taikka muiden vankien ja henkilökunnan terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi. Pykälän 2 momentin mukaan ilman henkilön kirjallista suostumusta voidaan vankeinhoitolaitoksen muulle kuin terveydenhuollon ammattihenkilöstölle antaa vain sellaisia 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, joista ei ilmene sairauden laatu taikka muu terveydentilan tai hoidon yksityiskohta. Pykälän 3 momentissa säädetään, että vangin tai rangaistuslaitokseen otetun terveydentilasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja saanut virkamies saa antaa näitä tietoja vain sellaiselle vankilan virkamiehelle, jolle se hänen virkatehtäviensä hoidon kannalta on välttämätöntä.

Terveydenhuoltohenkilöstön erityiset salassapitosäännökset ovat potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992) sekä

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994). Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 13 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään, että potilasasiakirjoihin sisältyvät tiedot ovat salassa pidettäviä. Terveydenhuollon ammattihenkilö tai muu terveydenhuollon toimintayksikössä työskentelevä taikka sen tehtäviä suorittava henkilö ei saa ilman potilaan kirjallista suostumusta antaa sivulliselle potilasasiakirjoihin sisältyviä tietoja. Sivullisella tarkoitetaan muita kuin asianomaisessa toimintayksikössä potilaan hoitoon tai siihen liittyviin tehtäviin osallistuvia henkilöitä.

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettuun lakiin säädettiin poikkeus potilasasiakirjojen salassapidosta, koska pidettiin välttämättömänä sitä, että tiettyin, tarkkarajaisin edellytyksin vangin tai rangaistuslaitokseen otetun terveydentilasta tai hoidosta voidaan antaa tieto ilman henkilön kirjallista suostumusta. Kyse on tiedosta, jonka ilmoittamista lääkäri pitää tarpeellisena kyseisen henkilön hoidon tai kohtelun kannalta taikka henkilön oman turvallisuuden taikka muiden vankien ja henkilökunnan terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi. Käytännössä tässä on ollut kyse vakavista tarttuvista taudeista. Tiedon antamisen olennainen rajaus on se, että kyse voi olla vain sellaisesta tiedosta, josta ei ilmene sairauden laatu taikka muu terveydentilan tai hoidon yksityiskohta. Tiedon antamisesta päättää vankien terveydenhuollosta vastaava lääkäri tai hänen määräämänsä terveydenhuollon ammattihenkilö. Tieto voidaan antaa vain vankilan johtajalle tai tämän määräämälle virkamiehelle. He puolestaan voivat luovuttaa tiedon vain sellaiselle virkamiehelle, jolle tieto on virkatehtävien hoidon kannalta välttämätöntä.

Vuoden 2007 alusta lukien henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettuun lakiin lisättiin 19 a § (1099/2006), jonka mukaan vankiloilla on mahdollisuus saada salassapitosäännösten estämättä tieto tuomioistuimelta oikeudenkäyntiasiakirjoista silloin, kun tieto on tarpeen vankilassa järjestettävän, vakavan väkivalta- tai seksuaalirikollisuuden ehkäisyyn tähtäävän toimintajelman toteuttamiseksi. Kyse on tiedoista, joita vankeusrangaistuksen täytäntöönpanos-

sa tarvitaan, jotta voidaan täyttää täytäntöönpanolle vankeuslain (767/2005) 1 luvun 2 §:ssä asetettu tavoite lisätä vangin valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan edistämällä vangin elämänhallintaa ja sijoittumista yhteiskuntaan sekä estää rikosten tekeminen rangaistusaikana. Vankeinhoitolaitoksessa ja sittemmin Rikosseuraamuslaitoksessa on käytössä toimintaohjelmia, joiden tarkoituksena on vähentää alttiutta syyllistyä rikoksiin. Eräät toimintaohjelmat on suunnattu ehkäisemään tiettyihin rikostyyppeihin syyllistymistä. Tällaisia ovat esimerkiksi vakavaan väkivaltarikokseen tai seksuaalirikokseen syyllistyneille suunnatut toimintaohjelmat. Jotta kyseisiin toimintoihin voitaisiin valita henkilöt, joille siitä on arvioitavissa olevan hyötyä ja jotta toimintaohjelman toteutus voisi sujua tarkoitetulla tavalla, toimintaohjelman toteuttajat tarvitsevat tiettyjä rikokseen liittyviä tietoja, jotka käyvät ilmi tuomioistuimen salassa pidettäviksi määräämistä oikeudenkäyntiasiakirjoista. Lähtökohtana toimintaohjelmien toteutuksessa on rikokseen syyllistyneeltä itseltään saadut tiedot, mutta teon vähättely tai kiistäminen voi hämärtää toimintaohjelman ohjaajalle tulevan tiedon todenperäisyyttä.

Euroopan unionin neuvosto on hyväksynyt 27.11.2008 puitepäättöksen poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta (2008/977/YOS, tietosuojapuitepäätös). Puitepäättöksen tarkoituksena on varmistaa korkeatasoinen suoja luonnollisten henkilöiden perusoikeuksille ja -vapauksille ja erityisesti oikeus yksityisyyteen henkilötietojen käsittelyssä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä rikosasioissa sekä taata samalla yleisen turvallisuuden korkea taso. Puitepäätös sisältää henkilötietojen käsittelyä koskevat yleiset säännökset, säännökset arkaluonteisten henkilötietojen käsittelystä, tietojen oikaisemisesta, poistamisesta ja suojaamisesta sekä rekisteröidyn informoinnista ja tiedonsaantioikeudesta. Puitepäätökseen sisältyvät lisäksi säännökset muun muassa tietojen laadun varmentamisesta sekä toiselta jäsenvaltiolta saatujen tietojen käsittelystä ja niiden edelleen siirtämisestä. Puitepäätöksestä ei seuraa välittömiä oikeusvaikutuksia ja se pannaan täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä. Vaikka puitepäätös

koskee vain EU:n jäsenvaltioiden keskenään siirtämien tai saataville asettamien henkilötietojen käsittelyä, Suomi on päättänyt panna puitepäättöksen kansallisesti täytäntöön myös puhtaasti kansallisen henkilötietojen käsittelyn osalta.

1.2 Nykytilan arviointi

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettu laki on toiminut hyvin. Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekistereihin kerättyjä arkaluonteisia tietoja on käsitelty ja tiedot on suojattu asianmukaisesti. Rekisteröityjen yksityisyyden suoja on kyetty varmistamaan. Siltä osin kuin rangaistusten täytäntöönpanotehtävien hoitamisessa on välttämätöntä voida poiketa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain ja henkilötietolain säännöksistä, tämä voi tapahtua tarkkarajaisten säännösten nojalla. Esimerkiksi rangaistusten täytäntöönpanoa valvovalle viranomaisille ei ole juurikaan tullut henkilötietojen käsittelyä koskevia kanteluita.

Voimassa olevassa henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettussa laissa rikosseuraamusalan viranomaisnimet eivät vastaa vuoden 2010 alusta käyttöön otettua organisaatiota, jossa Rikosseuraamusvirasto, Kriminaalihuoltolaitos ja Vankeinhoitolaitos on yhdistetty Rikosseuraamuslaitokseksi. Samassa yhteydessä toteutettuja yhdyskuntaseuraamusten ja vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon eräitä yhteinäistämistoimia ei ole huomioitu tässä laissa. Lisäksi eräät käsitteet ovat poistuneet käytöstä, kuten rangaistuslaitos-käsite.

Voimassa olevassa laissa säädetty rekisteririkokonaisuus ja rekistereiden tietosisällöt vastaavat pääosin nykyisiä toiminnallisia vaatimuksia. Eräitä sisällöllisiä täsmennyksiä käytännön toiminnassa kuitenkin tarvitaan. Yhdyskuntaseuraamusrekisterin tietosisältöjä on tarpeen tarkentaa. Koko tietojärjestelmää koskeviin yksilöntietoihin on turvallisuus-syihin perustuen kaivattu mahdollisuutta ottaa ja tallettaa tuomitun valokuva. Vankilassa säännönmukaisesti käyvien henkilöiden tietojen keräämiseen tarkoitettu asioijarekisteri on osoittautunut tarpeettomaksi. Kyse on esimerkiksi tavarantoimittajista tai vankien toimintoja ohjaavista yksityisten tahojen

edustajista. Heidän tietojensa mahdollista rekisteröintiä sääntelee joka tapauksessa henkilötietolaki. Myös järjestystietorekisteri on osoittautunut tarpeettomaksi.

Rangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvässä toiminnassa korostuu yhä selvemmin täytäntöönpanolle asetetut vaikuttavuustavoitteet. Rangaistus on pantava täytäntöön siten, että parannetaan rikoksesta tuomitun henkilön sosiaalisia valmiuksia ja pyritään ehkäisemään uusiin rikoksiin syyllistymistä. Näihin vaativiin tavoitteisiin pääsemiseksi Rikosseuraamuslaitoksen tulee toimia kiinteässä yhteistyössä muiden viranomaisten ja tuomitun elämää kohentamaan pyrkivien muiden tahojen kanssa. Tämä edellyttää myös tietojenvaihtoa, joka tulee toteuttaa lain mukaisesti ja tarkkarajaisesti. Käytännön toiminnassa on havaittu eräitä tiedonkulun laajentamisen tarpeita. Kyse on esimerkiksi vankeusrangaistuksen täytäntöönpanossa tarvittavien sosiaalihuollon tietojen saannin saattamisesta samalle tasolle kuin mitä se on yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa.

Lisäksi lakiin tulisi tehdä rekisteriin merkittävien tietojen määrittämistä ja tietojen luovuttamista koskevia täsmennyksiä siten kuin perustuslaki ja eduskunnan perustuslakivaliokunnan kannanotot edellyttävät.

Käytännön toiminnan kannalta ongelmallisina on pidetty eräitä potilasrekistereiden tietojen luovuttamisen ja saamisen rajoituksia. Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisterin tietojen luovuttamisen laajennustarve on havaittu erityisesti tilanteissa, joissa eräät Rikosseuraamuslaitoksen muut virkamiehet kuin terveydenhuollon ammattihenkilöt tarvitsivat potilasrekisterin tietoja pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n 2 momentin mukaisen väkivaltariskin arvioimisessa ja sen nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemisessa ja toteuttamisessa. Tämä tietojen saamisen tarve on samankaltainen kuin voimassa olevan lain 18 §:ssä säädetty, lähinnä tarttuvia tauteja koskeva tiedon luovuttamisen mahdollisuus. Niin ikään pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaisen väkivaltariskin arvioimisen ja sen nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemisen ja toteuttamisen tarkoituksessa Rikosseuraamuslaitoksen tervey-

denhuoltoyksikkö tarvitsee tietoja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuten mielentilatutkimuksen tehneeltä psykiariselta sairaalalta. Eduskunnan lakivaliokunta on mietinnössään hallituksen esityksestä rikosseuraamusalan organisaatiouudistukseen liittyvien lakien muuttamiseksi (LaVM 35/2010 vp) kiinnittänyt huomiota tässä kappaleessa todettujen tiedonsaantien turvaamiseen.

Euroopan unionin neuvoston hyväksymä tietosuojapuitepäätös edellyttää muun muassa tietojen oikeellisuudesta vastaamiseen sekä tietojen tarkistamiseen, oikaisemiseen, poistamiseen ja suojaamiseen liittyvien säännösten täsmentämistä.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on saattaa henkilötietojen käsittelyä rangaistusten täytäntöönpanossa koskeva laki ajan tasalle rikosseuraamusalan muuttuneen organisaation ja yhtenäistettyjen toimintatapojen osalta. Niin ikään tavoitteena on tehdä käytännön toiminnassa tarpeellisiksi havaittuja rekisterisisältöjä ja henkilötietojen käsittelyä koskevia täsmennyksiä. Tavoitteena on ottaa huomioon myös julkishallinnossa lisääntyneet tarpeet viranomaisten välisestä yhteistyöstä. Tämä edellyttää tietojenvaihtosäännösten saattamista yhteistyövelvoitteiden mukaisiksi. Tämän tulee kuitenkin tapahtua tarkkarajaisesti. Erityisesti rikosseuraamusosalalla korostuva uusintarikollisuuteen vaikuttamisen tavoite edellyttää yhä suurempaa tuomitun elämäntilanteeseen paneutumista ja tuomitun rikoksettoman elämän valmiuksien parantamista muun muassa siten, että eri viranomaiset toimivat tässä tehtävässä yhteistyössä paitsi rangaistuksen suorittamisen aikana myös ennen sitä ja sen jälkeen.

Yksityisyyden suojaamisen vaatimukset ovat lisääntyneet. Kansainväliset velvoitteet sisältävät yhä tarkempia tietosuojan vaatimuksia. Kyse on muun muassa tietojen tarkistamiseen, oikaisemiseen, poistamiseen ja suojaamiseen liittyvien säännösten täsmentämisestä.

Edellä todettujen tavoitteiden toteuttamiseksi lainsäädäntöön tehtäisiin rikosseuraamusalan organisaatiouudistuksen ja toi-

minnallisten muutosten edellyttämät korjaukset ja muutokset. Rikosseuraamusalan viranomaisnimien muuttamisen vuoksi ehdotetut muutokset koskevat lähes jokaista lain pykälää. Lisäksi rekistereiden sisältöön ja henkilötietojen käsittelyyn ehdotetut muutokset edellyttäisivät joidenkin pykälien tai momenttien järjestysten muuttamista. Lakiin on sen noin 11 vuoden voimassaolon aikana tehty seitsemän muutosta, jotka ovat hieman vaikuttaneet lain systematiikkaan. Jotta laki voisi esitettyjen muutosten jälkeen olla selkeä ja systemaattinen, esitetään annettavaksi uusi laki.

Esityksen keskeiset ehdotukset ovat seuraavat. Rikosseuraamusalan viranomaisnimet muutettaisiin nykyisen organisaation mukaisesti siten, että laissa käytettäisiin Rikosseuraamuslaitos-nimeä. Niin ikään muutettaisiin käytöstä poistettu rangaistuslaitos-käsite Rikosseuraamuslaitoksen yksikkö -käsitteeksi. Turvallisuuteen liittyvistä syistä laissa säädettäisiin mahdollisuudesta ottaa ja tallettaa rekisteriin valokuva rangaistusta suorittavasta henkilöstä. Yhdyskuntaseuraamuksen ja vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvien henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä yhdenmukaistettaisiin muun muassa tietojen saantia muilta viranomaisilta koskevin osin.

Esityksessä ehdotettaisiin eräitä potilasrekisterin tietojen käsittelyyn liittyviä laajennuksia. Pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaiseen väkivaltariskin arvioimiseen ja sen nojalla järjestettävän toiminnan suunnitteleamiseen ja toteuttamiseen liittyen tehtäisiin mahdolliseksi tietojen luovuttaminen Rikosseuraamuslaitoksen erälle muille virkamiehille kuin terveydenhuollon ammattihenkilöille samoin edellytyksin ja menettelyin kuin mitä voimassa olevassa laissa on säädetty lähinnä vakavien tarttuvien tautien osalta. Edellä todetussa väkivaltariskin arvioimisen ja siihen vaikuttamiseen tähtäävän toiminnan järjestämisen tarkoituksessa esitetään Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikölle oikeutta saada tietoja muulta terveydenhuoltoyksiköltä.

Esityksessä ehdotettaisiin myös täsmennettyjä säännöksiä rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja suoja-

miseen sekä tarkennuksia säännönmukaisiin tietojen tarkistamisiin.

Lain nimi muutettaisiin laiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole olennaisia taloudellisia vaikutuksia. Rikosseuraamuslaitoksessa on käynnissä tietojärjestelmien uudistamishanke, jossa yhdistetään vankitietojärjestelmä ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavien tietojärjestelmä. Yhdistäminen tapahtunee 3–4 vuoden kuluessa. Siinä yhteydessä esimerkiksi tietojen poistaminen rekistereistä muuttuu nykyistä automaattisemmaksi.

Esityksellä ei ole olennaisia vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Rikosseuraamusalalla vuonna 2010 käyttöön otettu organisaatio on vakiinnuttanut toimintansa sekä sisäisesti että suhteessa keskeisiin yhteistyöviranomaisiin. Esityksessä täsmennetään ja nykyaikaistetaan viranomaisten välistä tietojenvaihtoa siltä osin kuin käytännön työssä on havaittu välttämättömäksi. Tämä pikemminkin helpottanee viranomaisten toimintaa kuin aiheuttaisi nykyistä enemmän vaihua tai kustannuksia. Jonkinasteisia vaikutuksia olisi potilasrekisterin sisältämien tietojen luovuttamisesta ja saamista koskevilla ehdotuksilla. Vaikutuksia syntyisi siitä, että terveydenhuollon ammattihenkilöt joutuisivat nykyistä enemmän ratkaisemaan tietopyyntöjä sekä muokkaamaan potilasrekisteristä luovutettavia tietoja sellaisiksi, ettei niitä käy selville sairauden laatu taikka muu terveydentilan tai hoidon yksityiskohta ja että tiedoista olisi hyötyä väkivaltariskiä arvioitaessa ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen vaikuttamaan pyrkivien toimintaohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa. Esitetyt laajennukset olisivat kuitenkin tapausmääräisesti varsin pienet.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä. Valmistelutyössä on toimittu yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen, sosiaali- ja terveysministeriön sekä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran kanssa.

Esityksestä pyydettiin lausunnot oikeusministeriön lainvalmisteluosastolta ja oikeus-

hallinto-osastolta, Valtakunnansyyttäjänvirastolta, Valtakunnanvoudinvirastolta, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköltä, Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksiköltä, Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksiköltä, Etelä-Suomen, Länsi-Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueelta, Oikeusrekisterikeskukselta, tietosuojavaltuutetun toimistolta, sisäministeriöltä, rajavartiolaitoksen esikunnalta, Poliisihallitukselta, Maahanmuuttovirastolta, puolustusministeriöltä, Tullilta, sosiaali- ja terveysministeriöltä, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviralta ja Kansaneläkelaitokselta.

Lausunnot saatiin 20 taholta. Lausunnoista on laadittu yhteenveto. Lausunnoissa esitystä pidettiin perusteltuna. Esitystä on muokattu lausuntojen eräiden yksityiskohtaisten muutosehdotusten mukaisesti. Kuitenkaan kaikkia esitettyjä seikkoja ei ole otettu esityksessä huomioon. Tällaisia asioita ovat muun muassa esitutkintaviranomaisten eräät tieto-

jen saantia koskevat asiat, toisin sanoen esityksessä ei ehdoteta tapajarekisterin ja turvallisuustietorekisterin suoraikäyttöyhteyden käyttöönottoa.

Hallitus antoi helmikuussa 2012 eduskunnalle esityksen henkilötietojen käsittelyä Rikosseuraamuslaitoksessa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 2/2012 vp). Hallitus peruutti esityksen jatkovalmistelutarpeiden takia. Eduskunnan perustuslakivaliokunta sekä sosiaali- ja terveysvaliokunta antoivat tuolloin asiasta lausuntonsa (PeVL 19/2012 vp ja StVL 17/2012 vp). Nämä lausunnot on otettu valmistelussa huomioon.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys on tarpeen sovittaa yhteen vankeuslain ja tutkintavankeuslain muuttamista (HE 45/2014 vp) ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoa (HE 215/2014 vp) koskevien hallituksen esitysten kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa

Lain nimike olisi laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa. Voimassa olevan lain nimi on laki henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa. Määrällisesti suurin osa rangaistusten täytäntöönpanoa koskee sakkorangaistuksia, joiden täytäntöönpanoa ehdotettava laki ei koske muutoin kuin sakon muuntorangaistuksen osalta. Sakon muuntorangaistus on ehdoton vankeusrangaistus, joten vankeutta koskevat säännökset voimassa olevassa ja nyt ehdotettavassa laissa koskevat myös sakon muuntorangaistusta. Ehdollisen vankeusrangaistuksen osalta laki koskisi vain nuorille ehdollisen vankeuden tehosteeksi määrättyä valvontaa, koska ilman valvontaa tuomittu ehdollinen vankeusrangaistus ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä. Laissa olisi kyse henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksen suorittamassa rangaistusten täytäntöönpanossa. Laki koskisi myös Rikosseuraamuslaitoksen toteuttamaa tutkintavankeuden toimeenpanoa sekä Rikosseuraamuslaitoksen toimenpiteitä ja niissä tarvittavaa henkilötietojen käsittelyä seuraamukseen tuomitsemisen edellytyksiä selvitetäessä tai seuraamuksen täytäntöönpanoa valmisteltaessa.

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Lain soveltamisala. Laissa säädettäisiin rangaistusten täytäntöönpanon sekä muiden Rikosseuraamuslaitokselle kuuluvien tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilörekisterien pitämisestä ja muusta henkilötietojen käsittelystä. Voimassa olevaan lakiin verrattuna kyse olisi viranomaisnimien muuttamisesta siten kuin vuoden 2010 alusta lukien voimaan tullut rikosseuraamusalaa koskenut organisaatiouudistus edellyttää. Tämä tarkoittaa sitä, että Rikosseuraamusviraston, Kriminaalihuoltolaitoksen ja Vankeinhoitolaitoksen sijasta käytettäisiin Rikosseu-

raamuslaitos-nimeä. Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä Rikosseuraamuslaitoksen toiminnallisiin muutoksiin liittyviä muutoksia, joiden tarkoituksena on parantaa rekistereiden asianmukaista käsittelyä. Kyse olisi esimerkiksi rekisteriin merkittävien tietojen nykyistä yksityiskohtaisemmasta sääntelystä sekä eräistä, lähinnä sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen salassapitoon liittyvistä muutoksista. Lakiin tehtäisiin myös esimerkiksi rekisteriin merkittävien tietojen määrittämistä koskevia täsmennyksiä siten kuin perustuslaki ja eduskunnan perustuslakivaliokunnan kannanotot edellyttävät.

Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain (953/2009) 3 §:n mukaan Rikosseuraamuslaitoksen tehtävänä on ehdolliseen vankeusrangaistukseen tuomittujen nuorten rikoksentehtävien valvonta, nuorisorangaistuksen, yhdyskuntapalvelun, vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpano, ehdonalaiseen vapauteen päästettyjen valvonta sekä tutkintavankeuden toimeenpano ja muu rangaistuksen täytäntöönpano sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään. Marraskuun 2011 alusta lukien voimaan tulleen valvontarangaistuksesta annetun lain (330/2011) 5 §:n mukaan Rikosseuraamuslaitos ja ulosottomies huolehtivat valvontarangaistuksen täytäntöönpanosta. Hallitus on antanut esityksen yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 215/2014 vp). Ehdotettu laki sisältäisi muiden yhdyskuntaseuraamusten kuin valvotun koevapauden täytäntöönpanoa koskevat säännökset.

Voimassa olevan lain mukaisesti 1 §:n jälkimmäisessä virkkeessä säädettäisiin nyt ehdotettavan lain erityislakiominaisuudesta. Säännöksen mukaan, jollei tässä laissa toisin säädetä, henkilötietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovellettaisiin viranomaisien toiminnan julkisuudesta annettua lakia sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia. Näitä lakeja sovellettaisiin yleislakeina muun muassa tietojen salassa pitämisessä sekä luovuttamisessa muille viranomaisille ja toimijoille sekä rekisteröidylle itselleen.

2 §. Määritelmät. Pykälän 1 kohdassa määriteltäisiin rikoksesta epäillyn käsite. Pääosin kyse olisi rikoksesta epäillyistä, joille harkitaan tuomittavaksi yhdyskuntapalvelu tai valvontarangaistus. Rikoksesta epäillyllä tarkoitettaisiin myös nuorta, josta laaditaan nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetun lain (633/2010) mukainen seuraamusselvitys. Näihin seuraamuksiin tuomitsemisen edellytyksiä harkittaessa Rikosseuraamuslaitos laatii selvityksen, johon sisältyvät tiedot on välttämätöntä tallettaa rekisteriin. Kyse voisi olla myös muusta tuomiota edeltävästä lausunnosta, selvityksestä, suunnitelmasta tai muusta toimenpiteestä, kuten ehdollisen vankeuden valvonnan käynnistämiseen liittyvistä valmisteluista.

Pykäläehdotuksen 2 ja 3 kohdat eli tuomitua ja vankia koskevat määritelmät säilyisivät voimassa olevan mukaisina.

Voimassa olevan lain 3 kohdassa on määriteltänyt rangaistuslaitokseen otettu. Lokakuun 2006 alusta lukien voimaan tulleissa vankeutta ja tutkintavankeutta koskevissa uusissa säädöksissä luovuttiin rangaistuslaitoksen käsitteestä. Näin ollen nyt ehdotettavassa laissakaan ei käytettäisi rangaistuslaitoskäsitettä. Vastaava käsite 2 §:n 4 kohdassa olisi Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettu, joka tarkoittaisi henkilöä, joka on vangittu tai muutoin lain nojalla otettu vankilaan tai muuhun Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön. Pääosin kyse olisi tutkintavankeista. Kyse voisi olla myös oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:ssä tarkoitetuista henkilöistä, jotka ovat kieltäytyneet vannomasta valaa tai antamasta vakuutusta tai todistamasta ja ovat tästä syystä vangitut. Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaan laitoksen toimintaa varten maa jakautuu alueisiin. Alueilla on yksiköitä, jotka koostuvat vankiloista, yhdyskuntaseuraamustoimistoista ja muista rangaistusten täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta vastaavista yksiköistä. Alueilla voi olla myös arviointikeskus ja alueen yhteisistä tehtävistä vastaavia yksiköitä. Esimerkkinä muusta Rikosseuraamuslaitoksen yksiköstä on vankien vapautumisvaiheen toimintaan keskittyvä yksikkö.

Ehdotetun 5 kohdan tapaaajan käsitteeseen lisättäisiin tilanne, jossa henkilö käy tapaa-

massa paitsi vankia myös Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua. Kuten 4 kohdassa, myös 6 kohdan ulkopuolisen henkilön määritelmässä olisi kyse rangaistuslaitokseen otettu –käsitteen muuttamisesta Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetuksi. Ehdotetun 7 kohdan yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa koskevaan määritelmään tehtäisiin voimassa olevaan lakiin verrattuna täsmennys ehdollisen vankeuden osalta siten, että kyse olisi nimenomaisesti ehdollisen vankeuden valvontaan tuomitusta nuoresta rikoksentehtäjästä. Kohtaan lisättäisiin yhdyskuntaseuraamuksen suorittajina marraskuun 2011 alusta lukien käyttöön otettua valvontarangaistusta suorittava henkilö sekä rikoslain (34/1889) 2 c luvun 8 §:ssä sekä valvotusta koevapaudesta annetussa laissa (629/2013) tarkoitettu valvotussa koevapaudessa oleva henkilö.

2 luku **Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekisterit**

3 §. Rikosseuraamuslaitoksen valtakunnalliset henkilörekisterit. Ehdotetun lain 3 § olisi pääosiltaan samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa. Pykälän 1 momentissa otettaisiin huomioon rikosseuraamusalan nykyinen, yhtenäinen organisaatio. Lisäksi 1 momentista poistettaisiin tarpeettomana tietojärjestelmää koskeva automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä –määre. Tietojärjestelmän ja henkilörekisterin käsitteellistä eroa selvennettäisiin toteamalla erikseen Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön tehtävä yhtäältä tietojärjestelmän pitäjänä ja toisaalta henkilörekistereiden rekisterinpitäjänä. Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteri kuuluisi Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään, mutta sen rekisterinpitäjä olisi Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikkö.

Rikosseuraamusalan organisaatio uudistuksen perusteella voimassa olevan lain 3 §:n 2 ja 3 momentti yhdistettäisiin. Ehdotetun pykälän 2 momentissa luettelaisiin Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään kuuluvat henkilörekisterit. Ne olisivat täytäntöönpanorekisteri, yhdyskuntaseuraamusrekisteri, valvonta- ja toimintarekisteri, turvallisuustietorekisteri sekä Rikosseuraamuslaitoksen po-

tilasrekisteri. Rekisterit olisivat samat kuin voimassa olevassa lainsäädännössä lisättynä Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisterillä, joka kuuluisi Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään.

Ehdotetun 3 §:n 2 momentissa luetellut Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään kuuluvat henkilörekisterit sisältäisivät tietoja rikoksesta epäillystä, tuomitusta, vangista, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetusta ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavasta siten kuin laissa säädetään.

Ehdotetun 3 §:n 3 momentissa olisi säännös, jonka mukaan Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään kuuluisi myös 2 §:n 5 kohdassa tarkoitetuista tapaaajista pidettävä tapaaajarekisteri. Siltä osin kuin tapaaajalle olisi annettu vankeuslain 13 luvun 10 §:n tai tutkintavankeuslain (768/2005) 9 luvun 8 §:n mukainen tapaamiskielto, tiedot rekisteröidään voimassa olevan lain mukaan tapaamiskielto-rekisteriin. Käytännön työssä on todettu, että tapaamiskieltoa koskevan tiedon olisi tarkoituksenmukaista olla tapaaajarekisterin tiedoissa, ei erillisessä omassa rekisterissään. Tapaaajatietojen keskittäminen yhteen rekisteriin olisi sekä tietojen käsittelyn että rekisterikonaisuuden kannalta nykyistä tilannetta parempi järjestely.

Voimassa olevassa laissa oleva asioijarekisteri poistettaisiin, koska käytännössä tällaista rekisteriä ei ole tarvittu. Henkilöitä, joita alun perin ajateltiin asioijarekisterin rekisteröityinä, ovat esimerkiksi tavantantoimittajat ja ulkopuoliset toimintojen järjestäjät, kuten AA-kerhon ohjaajat. Siltä osin kuin Rikosseuraamuslaitoksella on tarve rekisteröidä säännönmukaisesti vankilassa asioivien henkilöiden tietoja, sovellettaisiin henkilötietolakia.

4 §. *Yksilöintitiedot.* Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään kuuluviin henkilörekistereihin rekisteröidyn henkilön yksilöimiseen tarvittavina tietoina talletettaisiin tuomitun, vangin, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavan rekisteröidyn nimi, henkilötunnus, sukupuoli, äidinkieli, kansalaisuus, kotikunta ja osoite sekä mahdolliset henkilötunnot. Edellä todettuja yksilöintitietoja voitaisiin 3 §:n 2 momentissa mainittuihin rekistereihin tallettaa myös henkilöstä, josta

laaditaan seuraamuksen tuomitsemista tai täytäntöönpanoa varten tarvittava selvitys, suunnitelma tai lausunto. Näin ollen ehdotetun pykälän 1 momentin loppuun lisättäisiin säännös, jonka mukaan yksilöintitietoja voitaisiin tallettaa myös rikoksesta epäillystä. Tämä olisi välttämätöntä, jotta 2 §:n 1 momentin määritelmäsäännöksen perusteluissa todetuissa tilanteissa rekisterissä olisi Rikosseuraamuslaitoksen tehtävän tekemisen kannalta tarvittavat tiedot. Kyse olisi esimerkiksi nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetun lain mukaisesta seuraamusselvityksestä taikka yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen tuomitsemisen edellytysten selvittämisestä. Säännös olisi voimassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna täsmällisempi.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että 3 §:n 2 momentissa mainittuun rekisteriin rekisteröidystä vangista, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetusta, valvontarangaistusta suorittavasta tai valvotussa koevapaudessa olevasta henkilöstä voitaisiin ottaa valokuva ja tallettaa se hänen yksilöintitietoihinsa. Valokuvan ottamisen ja tallettamisen tarve liittyisi turvallisuusseikkoihin. Vankilassa olisi välttämätöntä nopeastikin voida varmistaa tietyn henkilön henkilöllisyys. Sama koskisi yhdyskuntaseuraamuksia, joiden täytäntöönpanoon kuuluu mahdollisuus suorittaa valvontatoimia tuomitun omassa elinpiirissä, kuten hänen kotonaan. Esimerkiksi kun Rikosseuraamuslaitoksen virkamies menee valvontarangaistusta suorittavan kotiin, hänen pitäisi voida varmistua siitä, että siellä tavattava henkilö on juuri kyseinen valvontarangaistusta suorittava henkilö. Samoin esimerkiksi valvotussa koevapaudessa olevan toimintapaikalla käytäessä on voitava varmistautua siitä, että kyseessä on kyseistä seuraamusta suorittava henkilö.

Rekisteröidyn yksilöimiseen tarvittavina tietoina ja hakutunnuksena talletettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen 3 §:n 3 momentissa mainittuun tapaaajarekisteriin rekisteröidyn nimi ja henkilötunnus. Säännös vastaisi voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Voimassa olevan lain 4 §:ssä on 3 momentti, joka koskee vastuuta rekisteriin merkittyjen tietojen oikeellisuudesta. Kyseinen säännös esitetään siirrettäväksi tietojen käsittelyn

periaatteita koskevan 3 luvun alkuun, lakiehdotuksen 11 §:ksi.

5 §. Täytäntöönpanorekisteri. Täytäntöönpanorekisteri sisältäisi kaikkia tässä laissa tarkoitettuja rangaistuksia koskevat perustiedot. Siksi ehdotetaan muutettavaksi täytäntöönpanorekisterin ja yhdyskuntaseuraamusrekisterin järjestystä laissa verrattuna voimassa olevaan lakiin, jonka 5 § koskee yhdyskuntaseuraamusrekisteriä ja 6 § täytäntöönpanorekisteriä.

Ehdotetun pykälän johtolauseeseen tehtäisiin Rikosseuraamuslaitoksen yksikkökäsitteen käyttöönoton edellyttämä muutos. Lisäksi johtolauseessa otettaisiin huomioon se, että täytäntöönpanorekisteri sisältäisi myös yhdyskuntaseuraamusta suorittavien henkilöiden täytäntöönpanon perustiedot.

Pykälän 1 kohdan mukaan täytäntöönpanorekisterin tietoja olisivat rikos- ja tuomiotiedot. Säännös olisi voimassa olevan lainsäädännön mukainen. Ehdotettu 2 kohta koskisi tietoja rangaistuksen täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon alkamisesta ja päättymisestä ja olisi voimassa olevan lainsäädännön kaltainen. Kurinpitorikkomuksia ja niiden seuraamuksia koskevat tiedot samoin kuin tutkintavankeuden erilläänpitoa ja yhteydenpitoa koskevat rajoitukset eivät käytännössä liity niin kutsuttuun muodolliseen täytäntöönpanoon, joten niitä koskevat säännökset kuuluisivat valvonta- ja toimintarekisterin tietosisältöä koskevaan 7 §:ään.

Ehdotettu 2 momentti koskisi yhdyskuntaseuraamuksen ja vankeusrangaistuksen täytäntöönpanemiseksi sekä tutkintavankeuden toimeenpanemiseksi välttämättömiä muita tietoja. Siihen olisi yhdistetty voimassa olevan lain 6 §:n 3 ja 6 kohdat.

6 §. Yhdyskuntaseuraamusrekisteri. Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti pykälä sisältäisi yhdyskuntaseuraamukseen tuomitsemisen ja täytäntöönpanon kannalta tarpeelliset tiedot. Lähtökohtana olisi, että rekisteröitävät tiedot olisivat sellaisia tietoja, joita kyseisten yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lainsäädännön perusteella tarvitaan yhdyskuntaseuraamukseen tuomitsemisen edellytyksiä harkittaessa sekä pantaessa täytäntöön yhdyskuntaseuraamusta. Kun on kyse tuomioistuimen tuomitsemis-

ta yhdyskuntaseuraamuksista (ehdollisen vankeuden valvonta, nuorisorangaistus, yhdyskuntapalvelu ja valvontarangaistus), tuomioistuimella tulee olla käytössään asianmukainen selvitys yhdyskuntaseuraamukseen tuomitsemisen edellytyksistä. Tällainen selvitys on esimerkiksi soveltuvuusselvitys, jonka Rikosseuraamuslaitos laatii rikoksesta epäillyn valmiuksista suorittaa tietynlaisia omaehtoisuutta edellyttävä yhdyskuntapalvelu. Yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyy kirjallinen suunnitelma, joka on täytäntöönpanon keskeinen asiakirja. Sen nojalla sekä tuomittu että käytännön täytäntöönpanosta huolehtiva valvoja tietävät yksityiskohtaisesti, mikä on kyseisen seuraamuksen täytäntöönpanon sisältö. Nämä seikat tuotaisiin esiin 6 §:n 1 momentissa ja 2 momentin johtolauseessa.

Ehdotetun pykälän 1 momentti koskisi tietoja, jotka ovat välttämättömiä tuomioistuimen harkitessa, voidaanko kyseinen rikoksesta epäilty henkilö tuomita yhdyskuntaseuraamukseen ja mikä yhdyskuntaseuraamus tulisi kyseeseen. Tämän säännöksen nojalla rekisteröitävät tiedot olisivat selvityksessä tai suunnitelmassa, jonka Rikosseuraamuslaitos laatii kyseisen yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoa koskevien säännösten perusteella. Näin ollen yhdyskuntaseuraamusrekisteri sisältäisi yhdyskuntaseuraamukseen tuomitsemista varten laadittavaan seuraamusselvitykseen, rangaistusajan suunnitelmaan sekä muihin valmisteleviin toimenpiteisiin ja lausuntoihin liittyvät tiedot. Näitä tietoja olisivat esimerkiksi nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetun lain 5 §:n mukaiset tiedot nuoren sosiaalisesta tilanteesta ja tukitoimenpiteiden tarpeesta sekä eri yhdyskuntaseuraamuksista säädetty tiedot muun muassa rikoksesta epäillyn olosuhteista sekä halukkuudesta suoriutua yhdyskuntaseuraamuksesta, valvojan ja tuomitun välisestä yhteydenpidosta, sosiaalista toimintakykyä edistävästä tehtävistä ja ohjelmista sekä muista yhdyskuntaseuraamukseen tuomitsemisen edellytyksistä. Samankaltaiseen selvitykseen ja harkintaan perustuu Rikosseuraamuslaitoksen päätös päästää ehdotonta vankeusrangaistusta suorittava vanki valvotun koepauteen.

Ehdotetun 6 §:n 2 momentti koskisi yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyviä tietoja, jotka on kirjattu kyseistä seuraamusta koskevaan suunnitelmaan ja jotka liittyvät suunnitelman noudattamiseen sekä lain ja suunnitelman mukaisten velvollisuuksien mahdolliseen rikkomiseen. Hallituksen esityksessä laiksi yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta on esitetty säädettäväksi yksityiskohtaisesti, mitä rangaistusajan suunnitelma sisältäisi. Samoin valvotusta koevapaudesta annetun lain 14 §:ssä on yksityiskohtaisesti säädetty, mitä valvotun koevapauden täytäntöönpanoa koskeva suunnitelma sisältää. Ehdotetun 6 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot olisivat:

1) ehdollisen vankeuden valvonnan rangaistusajan suunnitelman sisältö ja ehdot, valvottavan velvollisuuksien rikkominen ja rikkomisen seuraamus sekä muut valvontaan liittyvät tiedot;

2) nuorisorangaistuksen rangaistusajan suunnitelman sisältö ja ehdot, nuorisorangaistukseen tuomitun velvollisuuksien rikkominen ja rikkomisen seuraamus sekä muut täytäntöönpanoon liittyvät tiedot;

3) yhdyskuntapalvelun rangaistusajan suunnitelman sisältö ja ehdot, velvollisuuksien rikkominen ja rikkomisen seuraamus sekä muut täytäntöönpanoon liittyvät tiedot;

4) valvontarangaistuksen rangaistusajan suunnitelman sisältö ja ehdot, valvontarangaistuksesta annetun lain 8 §:n 2 momentin nojalla tuomittu tieto käyttämästään lääkityksestä, joka näkyy päihdetesteissä positiivisena tuloksena, velvollisuuksien rikkominen ja rikkomisen seuraamus sekä muut valvontarangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvät tiedot;

5) valvotun koevapauden rangaistusajan suunnitelman sisältö ja ehdot, valvotusta koevapaudesta annetun lain 17 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla tuomittu antama tieto käyttämästään lääkityksestä, joka näkyy päihdetesteissä positiivisena tuloksena, velvollisuuksien rikkominen ja rikkomisen seuraamus sekä muut valvotun koevapauden täytäntöönpanoon liittyvät tiedot; sekä

6) ehdonalaisesti vapautetun rangaistusajan suunnitelman sisältö ja ehdot, velvollisuuksien rikkominen ja rikkomisen seuraamus sekä muut valvontaan liittyvät tiedot.

Lisäksi momentti sisältäisi säännöksen, jonka perusteella olisi mahdollista rekisteröidä yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon kannalta välttämättömät muutkin kuin 1–6 kohdassa mainitut tiedot.

Ehdotetun pykälän 3 momentti koskisi yhdyskuntaseuraamukseen tuomitsemisen edellytysten selvittämisessä sekä täytäntöönpanon valmistelussa ja täytäntöönpanossa tarvittavia sosiaalihuollon tietoja. Säännös olisi välttämätön selkiinnyttämään rangaistuksen täytäntöönpanossa tehtävän sosiaalityön tietojen käsittelyä. Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan tavoitteena on järjestää rikoksetoman elämäntavan tukemiseen tähtääviä toimintoja. Tässä tehtävässä sosiaalityöllä tai sitä lähellä olevalla työskentelyllä on tärkeä merkitys. Tämän työn asianmukaiseksi hoitamiseksi sosiaalityötä koskeva henkilötietojen käsittely tulee järjestää asianmukaisesti. Tässä tarkoituksessa yhdyskuntaseuraamusrekisteriin sisältyisi sosiaalityön asiakasrekisteri, joka sisältää 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin liittyviä tietoja rikoksesta epäillyn tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan sosiaalihuollon tarpeesta, hänen saamistaan sosiaalihuollon palveluista ja tukitoimista sekä muista sosiaalihuollon etuuksista. Edellä tarkoitettuun sosiaalityön asiakasrekisteriin sisältyviin tietoihin liittyvästä salassapitovelvollisuudesta ja muusta tietojen käsittelystä säädetään sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000).

Ehdotetun pykälän 3 momentin viimeisessä virkkeessä olisi tietojen käsittelyn osalta siis viittaus sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettuun lakiin. Sosiaalityön ammattilaiset tuntevat oman lainsäädäntönsä mukaiset tietojen luovuttamisen ja muun käsittelyn edellytykset. Olennaista on se, että Rikosseuraamuslaitoksessa tehtävässä sosiaalityössä kertyviin tietoihin, jotka talletetaan Rikosseuraamuslaitoksen sosiaalityön rekisteriin ja joita käsitellään siellä, sovelletaan sosiaalihuollon asiakaslain säännöksiä. Sosiaalihuollon asiakaslakiin sisältyy muun muassa merkittäviä tietojen luovutusta koskevia erityissäännöksiä. Ehdotetussa 13 §:n 2 momentin 1-kohdassa olisi säännös sosiaalityön asiakasrekisterin tietojen käsittelyn rajoituksesta eli tämän rekisterin tietoja saisivat käsi-

tellä vain sosiaalityön tehtäviin osallistuvat henkilöt. Sosiaalihuollon asiakaslaissa ei ole viittausta, jolla säännökset olisi ulotettu jo tuolloin Rikosseuraamuslaitoksessa tehtävään sosiaalityöhön. Tilanne on siis ollut Rikosseuraamuslaitoksessa tehtävän sosiaalityön kannalta epäselvä ja aiheuttanut hankaluuksia Rikosseuraamuslaitoksessa kertyvien sekä tarvittavien sosiaalihuollon asiakastietojen käsittelyssä. Nyt ehdotettu muutos olisi tilapäinen ratkaisu, jolla asia saataisiin toistaiseksi nykyistä tilannetta selkeämmäksi.

Lain 6 §:n 4 momentin mukaan rikoksesta epäillyn tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan tietoihin voisi sisältyä edellä 1–3 momentissa tarkoitettujen asioiden käsittelemisen vuoksi välttämättömiä tietoja myös muista henkilöistä kuin rikoksesta epäillyistä tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavista. Vastavansisältöinen säännös on voimassa olevan lain 7 §:n 2 momentissa koskien valvonta- ja toimintarekisteriin sisältyviä tietoja. Kyseiset tiedot olisivat välttämättömiä rikoksesta epäillyn tai tuomitun sosiaalisen tilanteen selvittämiseksi sekä rangaistuksen täytäntöönpanon aikana toteutettavien, sosiaalista toimintakykyä parantamaan tähtävien toimintojen järjestämiseksi. Kyse olisi esimerkiksi rikoksesta epäillyn tai tuomitun ilmoittamista perhetiedoista, työ- tai opiskelupaikan yhteyshenkilöitä koskevista tiedoista taikka valvontarangaistusta täytäntöön pantavissa tuomitun kanssa samassa asunnossa asuvista henkilöistä. Kun kyse olisi alaikäisen henkilön yhdyskuntaseuraamuksen määrittämiseen tai täytäntöönpanoon liittyvistä tiedoista, niihin voisi sisältyä myös hänen huoltajansa henkilö- ja yhteystiedot.

7 §. Valvonta- ja toimintarekisteri. Valvonta- ja toimintarekisteri sisältäisi laitosjärjestyksen ylläpitämistä sekä vankien ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettujen valvontaa ja toimintaan osallistumista varten tarpeelliset tiedot. Pykälän 1 momentin mukaan valvonta- ja toimintarekisterin tiedot koskisivat sijoittamista, valvonnan järjestämistä, turvallisuuden ylläpitämistä, osallistumisvelvollisuuden täyttämistä ja muuhun toimintaan osallistumista sekä siihen liittyviä taloudellisia etuuksia, koulutusta, työkokemusta, sosiaalista tilannetta, työ- ja toimintakyvyn arviointia, rangaistusajan suunnitel-

maa, muita toimintaan sijoittamista varten tehtyjä arviointeja ja suunnitelmia, yhteyksiä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuolelle, vapautumisen valmistelua ja suunnittelua, kurinpitorikkomusta ja sen seuraamista, karkaamista ja avolaitoksesta luvatta poistumista sekä poistumislupa-, opintolupa- ja siivilyölupaehtojen rikkomista samoin kuin Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuoliseen laitokseen sijoittamiseen liittyvien ehtojen rikkomista. Säännös olisi pääosin samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa. Voimassa olevassa laissa kurinpitorikkomuksia ja niiden seuraamuksia sekä tutkintavankeuden toimeenpanoon liittyviä seikkoja koskevat tiedot on määritelty täytäntöönpanorekisteriin kuuluviksi, mutta näiden tietojen luonne on valvonta- ja toimintarekisteriin kuuluva. Esimerkiksi tutkintavankeuteen liitettävät erilläänpito ja yhteydenpitorajoi-dukset kuuluisivat ehdotetun 7 §:n 1 momentin 1, 2 ja 6 kohdan tietoihin.

Ehdotettuun pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, joka koskisi rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja vankeja tai Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettuja koskevista, vankeuslain tai tutkintavankeuslain nojalla tehdyistä tietyistä päätöksistä. Nämä päätökset koskisivat sijoittamista vankilaan ja vankilassa, siirtämistä vankilasta toiseen, toimintaan osallistumista, vapaa-ajan toimintoihin osallistumisen epäämistä, kirjeenvaihtoa, puheluja, tapaamisia ja muita yhteyksiä vankilan ulkopuolelle, poistumislupaa, kurinpitoa, vangin tarkastamista sekä turvaamistoimenpiteitä ja voimakeinojen käyttöä. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan rekisteröitäviä tietoja olisivat myös henkilökuntaan kohdistuvat uhkailmoitukset ja muut poikkeuksellisia tilanteita koskevat tiedot. Sinänsä ehdotetun 2 momentin mukaiset tiedot tulisivat rekisteröitäviksi 1 momentin eri kohtien nojalla, mutta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö on pitänyt päätösten rekisteriin merkitsemisen täsmentämistä tärkeänä. Erityinen seikka olisi momentissa mainittujen päätösten perusteluiden merkitseminen rekisteriin. Pykälän 1 momentin eri kohtiin tietoja rekisteröitäessä kyse olisi lähinnä päätöksen lopputulosta koskevan tiedon merkitsemisestä rekisteriin, esimerkiksi että vangille on myönnetty pois-

tumislupa tietyksi ajankohdaksi. Evätyin poistumisluvan perusteluja ei 1 momentin nojalla selkeästi kirjattaisi. Perustelut tulisivat siten rekisteröidyksi 2 momentin nojalla. Päätöksen perustelut voivat sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti asianosaisjulkisuuden ulkopuolelle rajattuja tietoja. Mainitun säännöksen mukaan asianosaisella ei ole oikeutta asiakirjaan, josta tiedon antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua taikka lapsen etua tai muuta erittäin tärkeää yksityistä etua.

Ehdotettuun pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, joka koskisi sosiaalityötä koskevien tietojen rekisteröintiä. Kuten edellä yhdyskuntaseuraamusrekisterin osalta on todettu, säännös olisi välttämätön selkiinnyttämään rangaistuksen täytäntöönpanossa tehtävän sosiaalityön tietojen käsittelyä. Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon ja tutkintavankeuden toimeenpanon osalta kyse on pääosin valvonta- ja toimintarekisteriin kirjattavista tiedoista. Nykyisin menetellään siten, että siltä osin kuin työ on sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain mukaista sosiaalityötä, työhön liittyvät tiedot rekisteröidään valvonta- ja toimintarekisterissä niin, että ne ovat vain sosiaalihuollon ammattihenkilöiden nähtävissä, jollei rekisteröity ole antanut kirjallista suostumustaan niiden laajempaan käsittelyyn. Kuten edellä yhdyskuntaseuraamusrekisterin tietojen käsittelystä, myös valvonta- ja toimintarekisteriä koskien olisi momentin viimeisenä virkkeenä viittaus sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettuun lakiin.

Ehdotetun 4 momentin mukaan vankien ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettujen tietoihin voisi sisältyä edellä 1—3 momentissa tarkoitettujen asioiden käsittelemisen sekä laitosjärjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen vuoksi välttämättömiä tietoja myös vankien ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettujen lähiomaisista tai muista henkilöistä. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi vangin ilmoittamat tiedot lähiomaisistaan tai yhteystiedot siviilityöpaikkaan. Säännös olisi pääosin voimassa olevan lain mukainen.

8 §. Turvallisuustietorekisteri. Ehdotetun 8 §:n 1 momentin mukaan turvallisuustietorekisteri sisältäisi vankilassa tai vankilasta

käsin tapahtuvan taikka vankeusaikaisen rikollisuuden ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi sekä laitosturvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia tietoja henkilöistä, joiden on syyt epäillä syyllistyvän tai syyllistyneen rikokseen, josta saattaa seurata vankeutta taikka myötävaikuttavan tai myötävaikuttaneen rikokseen, josta saattaa seurata enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta. Säännös olisi voimassa olevan lainsäädännön mukainen.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 19/2012 vp) edellyttänyt, että turvallisuustietorekisterin tietosisällöistä säädetään yksityiskohtaisesti ja tyhjentävästi. Ehdotetun pykälän 2 momentissa olisi yksityiskohtainen luettelo turvallisuustietorekisteriin merkittävistä tiedoista. Kyse olisi tiedoista, joita ei olisi merkitty Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmän muihin rekistereihin, kuten valvonta- ja toimintarekisteriin. Turvallisuustietorekisterin käytön kannalta välttämättöminä rekisteröitävinä tietoina on pidetty tietoja seurantaperusteesta, osoitteesta, kirjeenvaihdosta, tapaamisista, puheluista ja muista teleyhteyksistä, luvattomista esineistä ja aineista, tileistä, rahaliikenteestä, vankilatapahtumista, rikokseen syyllistymisestä tai vankilan turvallisuutta vaarantavaa tapahtumaa koskevista vihjeistä taikka muista turvallisuusseikoista, rekisteröityyn henkilöön liitettävissä olevasta yrityksestä, yhteisöstä tai muusta organisaatiosta, rikollisjärjestöistä, henkilösuhteista ja ajoneuvoista. Nämä tiedot olisivat turvallisuustietorekisterin käyttötarkoituksen kannalta välttämättömiä, sillä ne liittyvät olennaisesti pykälässä tarkoitettun rikollisuuden ehkäisemiseen ja selvittämiseen sekä laitosjärjestyksen turvaamiseen.

Pykälän 3 momentin mukaan turvallisuustietorekisteri voisi sisältää tietoja myös muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista poikkeuksellisista turvallisuutta vaarantavista tapahtumista vankilassa sekä tällaisiin tapahtumiin liittyvistä henkilöistä. Momentin tarkoittamissa tapauksissa kyse olisi esimerkiksi sellaisista tiedoista, joita ei voida yhdistää tiettyyn henkilöön. Turvallisuustietorekisterin laitosturvallisuutta varmistavan luonteen vuoksi siihen tulisi voida kerätä tietoja myös muista henkilöistä kuin vangeista ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetuista.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on edellyttänyt pykälään mainintaa siitä, että muuta henkilöä kuin vankia tai Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua koskeva tieto voidaan tallettaa rekisteriin, jos henkilön voidaan perustellusti epäillä syyllistyvän rikokseen tai vaarantavan vankilan turvallisuutta. Säännös olisi ehdotetun pykälän 3 momentin viimeisenä virkkeenä.

Ehdotetussa uudessa 4 momentissa edellytettäisiin turvallisuustietorekisteriin merkittäväksi, kuinka luotettava siihen talletettava tieto on. Eduskunnan oikeusasiamies on edellyttänyt tällaista säännöstä. Ehdotetun 26 §:n lopussa edellytettäisiin, että tietoa turvallisuustietorekisteristä luovutettaessa, on ilmoitettava, kuinka luotettava se on.

9 §. Tapaajarekisteri. Ehdotetun 9 §:n mukaan laitosturvallisuuden ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pidettäisiin vankeja ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettuja luvallisesti tapaamassa käyvistä henkilöistä tapaajarekisteriä, johon kerättäisiin tiedot tapaajan nimestä ja henkilötunnuksesta, ketä tapaaja saapuu tapaamaan sekä tapaamisajankohdasta. Muiden kuin vankien ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettujen henkilöiden tietojen rekisteröinnille tulee olla erittäin vahvat perustelut. Laitosturvallisuuden ja järjestyksen vuoksi Rikosseuraamuslaitoksen on välttämättä kyettävä valvomaan ulkopuolisten henkilöiden liikkumista vankilassa ja sen alueella. Tämän nojalla tapaajarekisterin pitämistä on pidetty perusteltuna. Pääosin ehdotettu pykälä on samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa. Säännöksestä esitetään poistettavaksi voimassa olevassa laissa oleva 3 kohta, jonka mukaan tapaajarekisteriin voitaisiin kerätä muut tapaamiseen liittyvät tiedot. Säännöksen perusteluissa on todettu esimerkkinä tällaisesta tiedosta tapaajan vangille tuomien tavaroiden luettelointi rekisterissä. Säännöksen poistamista perustellaan sillä, että jos tapaamiseen mahdollisesti liittyy muita olennaisia tietoja kuin ehdotuksen 1—3 kohdissa on todettu, tiedot kuuluisivat muihin rekistereihin, kuten valvonta- ja toimintarekisteriin.

Voimassa olevan lain 10 § koskee tapaamiskieltoarekisteriä. Käytännön työssä on todettu, että olisi nykyistä parempi järjestely, että mahdollista tapaamiskieltoa koskevat

tiedot olisivat tapaajarekisterin yhteydessä. Näin ollen ehdotetun 9 §:n 4 kohdassa säädettäisiin, että tapaajarekisteri sisältäisi tiedot vankeuslain 13 luvun 10 §:n tai tutkintavankeuslain 9 luvun 8 §:n mukaisesta tapaamiskiellosta sekä sen sisällöstä, perusteesta ja voimassaoloajasta. Ehdotettu säännös vastaisi pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Pykälän jälkimmäiseen virkkeeseen esitetään muutosta, jolla täsmennettäisiin, mitkä ovat tapaamiskieltoon asetetun henkilön yksilöintitiedot. Ne olisivat nimi ja henkilötunnus. Henkilötunnuksen käyttö olisi perusteltua, koska tapaamiskielto tapauksissa henkilön yksiselitteinen yksilöinti on välttämätöntä.

10 §. Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteri. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on edellyttänyt Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteriä koskevaan potilaan asemasta ja oikeuksista annettuun lakiin viittaavaan säännökseen lisättäväksi toteamuksen potilasrekisteriin tallettavista tiedoista ja niiden salassapidosta. Niin ikään laissa tulee perustuslakivaliokunnan mukaan olla säännökset muista henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä pidettävistä sääntelykohteista. Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pitänyt tärkeänä sitä, että Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteriin sisältyviin potilasasiakirjoihin sovelletaan samoja potilastietojen käsittelyä ja salassapitoa koskevia säännöksiä kuin mitä terveydenhuollossa yleisesti noudatetaan. Potilaiden ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden oikeusturvan kannalta on tarkoituksenmukaista, että terveydenhuollon ammattihenkilöt noudattavat heitä muusakin ammattitoiminnassaan velvoittavia, muun muassa potilaslain säännöksiä ja niiden nojalla annettuja soveltamissäännöksiä. Nämä seikat huomioon ottaen sosiaali- ja terveysvaliokunta on ehdottanut 10 §:ssä olevaa muotoilua.

3 luku **Tietojen käsittelyn periaatteet**

11 §. Vastuu tietojen oikeellisuudesta. Ehdotetun 11 §:n mukaan rekisteriin merkittyjen tietojen oikeellisuudesta vastaisi rekisterinpitäjä eli Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö ja potilasrekisterin osalta Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikkö sekä se Rikosseuraamuslaitoksen

yksikkö, joka on tallettanut tiedon rekisteriin. Vastaavansisältöinen säännös on voimassa olevan lain 4 §:n 3 momentissa. Asiasta säättäminen kuuluisi luontaisemmin tietojen käsittelyn periaatteita koskevaan 3 lukuun kuin yksilöintitietoja koskevaan pykälään.

12 §. Arkaluonteisten tietojen käsittely. Henkilötietolain 11 §:ssä kielletään arkaluonteisten tietojen käsittely. Arkaluonteisina pidetään muun muassa tietoja henkilön rikoksista ja niiden seuraamuksista, terveydentilasta ja terveydenhuoltotoimenpiteistä sekä sosiaalihuollon tarpeesta ja toimenpiteistä. Rangaistusten täytäntöönpanoon liittyvässä henkilötietojen käsittelyssä on voimassa olevassa lainsäädännössä tehty poikkeus eräistä henkilötietolain arkaluonteiseksi tiedoksi luokittelemista tietokokonaisuuksista. Poikkeamista on pidetty mahdollisena, koska näissä asioissa on kyse rangaistusten täytäntöönpanon kannalta keskeisistä tiedoista.

Ehdotetun 12 §:n 1 momentin nojalla tässä laissa tarkoitettuihin henkilörekistereihin saisi kerätä ja tallettaa henkilötietoja, jotka on tarkoitettu kuvaamaan rikoksesta epäillyn, tuomitun, vangin, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta, terveydentilaa, sairautta tai vammaisuutta taikka häneen kohdistettuja hoitotoimenpiteitä tai niihin verrattavia toimia taikka sosiaalihuollon palveluja tai hänen saamiaan sosiaalihuollon palveluja, tukitoimia tai muita sosiaalihuollon etuuksia.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan voitaisiin yksittäistapauksessa rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella kerätä ja tallettaa muitakin arkaluonteisia tietoja kuin mitä 1 momentissa tarkoitetaan, jos tieto on rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeen. Suostumuksella tarkoitetaan henkilötietolain 3 §:n 7 kohdassa kaikenlaista vapaaehtoista, yksilöityä ja tietoista tahdon ilmaisuja, jolla rekisteröity hyväksyy henkilötietojensa käsittelyn. Tällainen suostumus on myös peruutettavissa, jolloin rekisteröintiperustetta ei enää ole olemassa ja suostumuksen nojalla talletetut tiedot tulee poistaa rekisteristä.

Voimassa olevassa laissa on samansisältöiset säännökset. Esitetyt muutokset koskisivat ainoastaan kolmen käsitteen, rikoksesta

epäillyn, Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavan, saattamista ajan tasalle.

13 §. Tietojen käsittelyyn oikeutetut. Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekisterit sisältävät arkaluonteista ja salassa pidettävää tietoa. Siksi on välttämätöntä mahdollisimman tarkasti rajata se henkilöjoukko, joka voi käsitellä rekistereiden tietoja. Ehdotetun 13 §:n 1 momentissa olisi tietojen käsittelyä koskeva perussäännös, jonka mukaan Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekistereissä olevien tietojen käsittelyyn olisivat oikeutettuja Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet siltä osin kuin se on tarpeen heidän virkatehtäviensä suorittamiseksi. Säännös olisi samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa. Siihen tehtäisiin vain rikosseuraamusalan organisaatiouudistuksen edellyttämä viranomaisen nimen muutos.

Ehdotetun pykälän 2 momentti koskisi niitä rekistereitä, joiden käsittelyä on 1 momentin perussäännöksen lisäksi erityisesti rajoitettu. Yhdyskuntaseuraamusrekisteriin tai valvonta- ja toimintarekisteriin sisältyvän sosiaalityön asiakasrekisterin tietoja saisivat käsitellä vain sosiaalityön tehtäviin osallistuvat henkilöt. Sosiaalityön tietojen käsittelyn rajoitusta on käsitelty edellä ehdotetun 6 §:n 3 momentin ja 7 §:n 3 momentin perusteluissa. Sosiaalityössä kertyviin tietoihin, jotka talletetaan Rikosseuraamuslaitoksessa tehtävän sosiaalityön rekisteriin ja joita käsitellään siellä, sovelletaan sosiaalihuollon asiakaslain säännöksiä. Näin ollen myös mainitun lain 3 luvun salassapitoa, vaitiolovelvollisuutta ja salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskevat erityissäännökset tulevat sovellettaviksi myös nyt ehdotettavassa laissa. Turvallisuustietorekisteri olisi poikkeuksellisia tapahtumia koskevia tietoja sisältävä rekisteri. Siihen talletettavien tietojen erityisen arkaluonteisen luonteen vuoksi turvallisuustietorekisterin tietoja saisivat käsitellä vain Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön erikseen nimeämät Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet. Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisterin tietoja saisivat käsitellä vain Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuollon toimintayksikössä tai sen toimeksiannosta potilaan hoitoon taikka siihen liittyviin tehtäviin osallistuvat henkilöt. Säännös

olisi johdonmukainen potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 13 §:n potilasasiakirjoihin sisältyvien tietojen salassapitoa koskevien säännösten kanssa. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut ohjeen potilasasiakirjojen laatimisesta ja käsittelystä (sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2012:4). Ne koskevat myös Rikosseuraamuslaitoksessa laadittavia ja käsiteltäviä potilasasiakirjoja.

14—23 §. *Tietojen luovuttaminen erälle viranomaisille täytäntöönpanorekisteristä, yhdyskuntaseuraamusrekisteristä sekä valvonta- ja toimintarekisteristä.* Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan kannalta olennaiset rekisterit, joista tietoja nykyisin luovutetaan ja olisi jatkossakin välttämätöntä luovuttaa, ovat täytäntöönpanorekisteri, yhdyskuntaseuraamusrekisteri sekä valvonta- ja toimintarekisteri.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että tietojen luovuttamista koskevissa säännöksissä tulee olla luovutuksen saajatahojen ja niiden tietojen käyttötarkoituksen yksilöinnin ohella luovutettavien tietojen asiallista sisältöä koskevat täsmälliset säännökset. Tämän edellytyksen täyttämiseksi 14—23 §:ssä olisi yksilöitynä kunkin viranomaistahon tarvitsemien tietojen täsmällinen sisältö rekisterikohtaisesti. Tietosisältötarpeet on varmistettu asianomaisilta viranomaisilta, joten ehdotuksessa olevat tietosisällöt olisivat sellaisia, että kyseiset viranomaiset niitä tietoja tehtävissään tarvitsevat eikä tietoja luovutettaisi viranomaisille kuin näihin käyttötarkoituksiin. Sääntelyn yksityiskohtaisuustarpeen vuoksi eri viranomaisia koskevat säännökset olisivat omissa pykälissään. Näin toimien tietojen luovuttamista koskevia pykäläitä tulisi useita, kymmenen. Eri pykälissä säätämällä pyritään selkeyteen myös sikäli, että kunkin viranomaisen mahdollisuus saada tietoja olisi mahdollisimman helposti havaittavissa. Kussakin pykälässä säädettäisiin, mistä rekistereistä, mitä tietoja ja mihin käyttötarkoituksiin Rikosseuraamuslaitos voisi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa.

Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanorekisterissä, yhdyskuntaseuraamusrekisterissä sekä valvonta- ja toimintarekisterissä olevia tietoja tarvitsevat viranomaiset ovat

keskeisesti rikoksesta epäiltyjen ja tuomittujen sekä rangaistusta suorittavien henkilöiden asioissa itsekä toimivia. Näitä viranomaisia ovat nykyisin voimassa olevassa järjestelmässä poliisi, Maahanmuuttovirasto, Oikeusrekisterikeskus, ulosottoviranomaiset, haastemiehet, syyttäjät, tuomioistuimet, Tulli, rajavartiolaitos, sotilasviranomaiset sekä Kansaneläkelaitos. Samat tahot tarvitsisivat Rikosseuraamuslaitoksen mainittujen rekistereiden tietoja jatkossakin.

Esityksessä ehdotetaan, että esitutkintaviranomaisille eli poliisille, Tullille ja rajavartiolaitokselle voitaisiin antaa ehdotetussa 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu valokuva rekisteriin rekisteröidystä vangista, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetusta, valvontarangaistusta suorittavasta tai valvotussa koevapaudessa olevasta henkilöstä. Tätä on pidetty tärkeänä, koska esitutkintaviranomaisilla voisi tulla tarve seuraamuksen suorittamisen jälkeen saada henkilöstä ajan tasalla oleva valokuva. Käyttötarve voisi liittyä esimerkiksi etsintäkuulutetun henkilön kiinniottamiseen.

Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekistereiden sisältämien tietojen luovuttaminen 14—23 §:ssä tarkoitetuilla tavoilla koskisi luovuttamista vain suomalaisille viranomaisille. Esimerkiksi ulkomaiden poliisiviranomaisten tarvitsemat tiedot esimerkiksi rikoksen estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi luovutettaisiin Suomen poliisiviranomaisten kautta. Poliisiviranomainen voi antaa kyseisiä tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 30 §:n nojalla. Säännöksen mukaan sen lisäksi, mitä laissa erikseen säädetään, viranomainen voi antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle, jos ulkomaan ja Suomen viranomaisen välisestä yhteistyöstä määrätään Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tai säädetään Suomea velvoittavassa säädöksessä ja tieto asiakirjasta voitaisiin tämän lain mukaan antaa yhteistyötä Suomessa hoitavalle viranomaiselle.

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on kehottanut välttämään tietojen luovutusta koskevien säännösten päällekkäisyyttä ja siinä tarkoituksessa tarkistamaan, onko nyt puheena olevissa säännöksissä mainituilla vi-

ranomaisilla jo jonkin muun lain perusteella oikeus saada Rikosseuraamuslaitokselta kyseiset tiedot. Oikeusministeriön ja Rikosseuraamuslaitoksen näkemyksen mukaan tietojen luovuttamisesta säättäminen Rikosseuraamuslaitoksen henkilötietojen käsittelyä koskevassa laissa mahdollisimman kattavasti olisi selkeää sen sijaan, että tietojen luovuttamiseen oikeuttavat säännökset olisivat osin tietojen saajien toimintaa koskevissa laeissa ja osin nyt ehdotettavassa laissa. Voimassa olevassa laissa omaksuttu ratkaisu, että Rikosseuraamuslaitoksen tietojen luovuttamisesta säädetään alan omassa laissa, on todettu toimivan hyvin sekä tietoja luovuttavan Rikosseuraamuslaitoksen että tietojen saantiin oikeutettujen tahojen kannalta: rikosseuraamusalaa koskevat erityiset tietojen luovuttamisen säännökset ovat olleet selkeästi käytötarkoituksensa mukaisesti luoteltuna. Tietojen luovuttamista koskeva keskeinen muu laki on laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa (761/2003).

24 §. Tietojen luovuttamisen menettely 14—23 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa. Ehdotettu 24 § sisältäisi säännökset 14—23 §:n nojalla tapahtuvan tietojen luovuttamisen eräistä menettelyistä. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan kyseiset tiedot voitaisiin antaa luovutuksensaajalle teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti. Kyse olisi edellä mainituissa pykälissä todettujen viranomaisten tietotarpeiden sellaisesta luonteesta, että teknisen käyttöyhteyden avulla luovuttaminen on ollut mahdollista jo voimassa olevan lainsäädännön mukaan. Esimerkkinä mainittakoon poliisin tarve tarkastaa rikostutkinnassaan, onko henkilö ollut rikoksen tekemisen aikaan vankilassa, haastemiehen tarve tarkastaa henkilön olinpaikka tai Kansaneläkelaitoksen tarve tarkastaa henkilön mahdollinen etuuden saamisen este vankeusrangaistuksen suorittamisen perusteella. Säännökseen lisättäisiin voimassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna mahdollisuus luovuttaa kyseiset tiedot myös muutoin sähköisesti kuin teknisen käyttöyhteyden avulla. Tällä tarkoitettaisiin tiettyyn tiedonhakuun liittyvää usean yksittäisen tiedon muodostamaa tietojoukkoa. Tällainen olisi esimerkiksi tietojärjestelmästä ohjelmallisesti poimittu tietokokonaisuus, jossa haku on tapahtunut

automaattisesti ennalta määriteltyjen poimintaehtoien mukaisesti.

Ehdotetun 2 momentin mukaan 14—23 §:ssä säädetystä tietojen luovuttamisesta päättäisi rekisterinpitäjä tai sen määräämä Rikosseuraamuslaitoksen virkamies. Säännös vastaisi voimassa olevaa lainsäädäntöä.

25 §. Yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanotietojen luovuttaminen yksityiselle. Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoon liittyy toimintoja, joita on mahdollista tai välttämätöntä hankkia yksityiseltä taholta. Yhdyskuntaseuraamus pannaan täytäntöön tuomitun omassa elinpiirissä, joten myös toimintojen ja palveluiden järjestäminen tapahtuu osin yksityisten tahojen toimenpitein. Erityinen tällainen yksityinen taho on yhdyskuntapalvelun palvelupaikka. Asianmukainen täytäntöönpano saattaa tällöin edellyttää, että toiminnon järjestävä taho saa Rikosseuraamuslaitokselta salassa pidettäväksi säädettyjä tietoja. Kyse voisi olla esimerkiksi seuraamuksen pituutta koskevasta tiedosta. Näin ollen lain 25 §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voisi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanotehtävää hoitavalle yksityiselle yhteisölle, säätiölle ja luonnolliselle henkilölle tietoja, jotka ovat välttämättömiä täytäntöönpanotehtävän suorittamiseksi.

Lähtökohtana olisi, että toimintojen järjestämiseen osallistuva yksityinen taho saisi tarvitsemansa tiedot rikoksesta epäillyltä tai tuomitulta itseltään, mutta esimerkiksi juuri yhdyskuntapalvelun palvelupaikka saattaa joutua vaikkapa palveluehtojen rikkomisen vuoksi tilanteeseen, jossa tiedot ovat tarpeen suoraan Rikosseuraamuslaitokselta. Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanossa ei ole vastaavanlaista tietojen Rikosseuraamuslaitos-lähtöistä luovuttamisen tarvetta yksityiselle taholle kuin yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa, koska vankeusrangaistus pannaan pääosin täytäntöön vankilassa. Siltä osin kuin on kyse vankilan ulkopuolisten, yksityisten tahojen tiedonsaantitarpeesta, tiedot luovutettaisiin vangin antamina tai hänen nimenomaisella suostumuksellaan.

Tiedon luovuttajan tulee varmistua siitä, että luovutuksensaaja on tietoinen viranomais-toiminnan julkisuudesta annetun lain 23 §:n 2 momentissa säädetystä hyväksikäyttökiellosta ja vaitiolovelvollisuudesta, henkilötietolain 33 §:n mukaisesta vaitiolovelvollisuudesta sekä muista yksityisyyden suojaa turvaavien säännösten sisällöstä.

26 §. Tietojen luovuttaminen turvallisuustietorekisteristä. Turvallisuustietorekisteri sisältäisi poikkeuksellisia ja vakavia tapahtumia ja niihin liittyviä epäilyjä koskevia tietoja. Siksi turvallisuustietorekisterin tietojen luovuttaminen on voimassa olevassa laissa säädetty tiukaksi. Ehdotettuun 26 §:ään tehtäisiin Rikosseuraamuslaitos-nimen muutos sekä kielellinen korjaus, jossa poistettaisiin tarpeeton turvallisuustietorekisteri-sanana toisto.

Ehdotetun 26 §:n mukaan sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuustietorekisterin tietoja voisi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa poliisille, pääesikunnan tutkintaosastolle, Tullille ja rajavartiolaitokselle. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että turvallisuustietorekisterin tietojen luovuttaminen kytketään joko välttämättömyysvaatimukseen tai tietosisällöt täsmennetään ja edellytetään tietojen tarpeellisuutta. Tämän perusteella lakiehdotuksen 26 §:n tietojen luovuttamisen taso nostettaisiin koskemaan turvallisuustietorekisterin tietoja, jotka ovat välttämättömiä turvallisuustietorekisterin mukaisiin käyttötarkoituksiin. Pykälän viimeinen virke edellyttäisi tiedon luotettavuusasteen ilmaisemista. Tämä voitaisiin tehdä esimerkiksi asteikolla varmistamaton – todennäköinen – varma.

27 §. Tietojen luovuttaminen Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteristä. Terveystietojen salassa pidettävyydestä ja tietojen luovuttamisen edellytyksistä on säädetty pääosin potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa sekä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa. Lähtökohtana on, että ilman potilaan kirjallista suostumusta potilasasiakirjojen tietoja ei saa antaa sivulliselle. Sivullisella tarkoitetaan muita kuin asianomaisessa terveydenhuollon

toimintayksikössä potilaan hoitoon tai siihen liittyviin tehtäviin osallistuvia henkilöitä.

Säädetäessä voimassa olevaa henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettua lakia pidettiin perusteltuna sitä, että tiettyjä vakavia, tarttuvia tauteja koskien tiukasta salassapidosta ja potilaan kirjallisesta tietojen luovuttamiseen suostumuksesta voitaisiin osittain ja tarkkarajaisin edellytyksin luopua. Tässä tarkoituksessa säädettiin säännös, jonka nojalla ilman henkilön kirjallista suostumusta voidaan Rikosseuraamuslaitoksen muulle kuin terveydenhuollon ammattihenkilöstölle antaa vain sellaisia 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tietoja, joista ei ilmene sairauden laatu eikä muu terveydentilan tai hoidon yksityiskohta.

Ehdotettu 27 § on voimassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna kokonaan uusi. Potilasrekisterin tietojen luovuttamisessa olisi ehdottomana pääsääntönä rekisteröidyn kirjallinen suostumus tietojen saamiseen ja luovuttamiseen. Näin myös käytännössä on toimittu. Käytännön täytäntöönpanotyössä potilaan kirjalliseen suostumukseen perustuva tietojen luovuttamisen menettely ei kuitenkaan välttämättä aina ole riittävä. Myös eduskunnan oikeusasiamies on muistuttanut, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on asettanut viranomaiselle suuren vastuun itsemurha-alttiin vangin valvonnassa. Oikeusasiamies on asettanut pohdittavaksi, minkälainen sääntely yhtäältä salassapidon turvaamisen ja toisaalta vankien ja vankilan henkilökunnan terveyden ja turvallisuuden suojelemisen varmistamiseksi olisi perusteltu.

Ehdotetun säännöksen laadinnassa on pyritty mahdollisimman tasapainoiseen tilanteeseen punnittaessa yhtäältä terveydenhuoltotietojen salassa pidettävyyttä ja toisaalta poikkeuksellisissa, suljetuissa olosuhteissa välttämätöntä rekisteröityjen itsensä ja muiden henkilön terveyden ja turvallisuuden varmistamista. Osaltaan tämän varmistamiseksi tietojen luovuttamisesta päättäisi vankien ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettujen terveydenhuollosta vastaava lääkäri tai yksittäistapauksessa hänen ohjeidensa mukaan muu terveydenhuollon ammattihenkilö. Tietojen luovuttamisen taso nostettaisiin eduskunnan perustuslakivaliokunnan sekä sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen kannanotto-

jen perusteella välttämättömiin tietoihin. Valiokuntien lausuntojen mukaisesti tiedonsaantitahot olisi yksilöity tarkasti.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 1 kohdan säännös olisi tietojen luovuttamisen käytännön tarpeen eräänlainen perussäännös. Sen avulla turvattaisiin tietojen luovuttamisen mahdollisuus tilanteissa, joissa on kyse vangin tai Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun väkivaltariskiä, itsemurhariskiä tai tartuntatautiriskiä koskevista tiedoista ja joita välttämättä tarvitaan kyseisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden suojaamiseksi taikka muiden henkilöiden hengen, terveyden tai turvallisuuden vaarantumisen estämiseksi. Tässä tarkoitettu tieto voitaisiin antaa arviointikeskuksen tai vankilan johtajalle taikka hänen määräämälleen Rikosseuraamuslaitoksen palveluksessa olevalle virkamiehelle. Voimassa olevan lainsäädännön luovutuksensaajiin ehdotetaan lisättäväksi vankilan johtajan rinnalle arviointikeskuksen johtaja. Tämä vastaisi Rikosseuraamuslaitoksen nykyistä organisaatiota. Arviointikeskuksen johtajan tässä tarkoitettu tiedonsaantitarve on samankaltainen kuin vankilan johtajalla, johtaahan hän yksikköä, jossa tehdään olennaisia päätöksiä ja suunnitelmia muun muassa vangin rangaistusajan käytöstä sekä sijoituspaikasta.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 2 kohdassa olisi säännös, jonka mukaan arviointikeskuksen tai vankilan johtajalle taikka hänen määräämälleen toiminnoista vastaavalle virkamiehelle voitaisiin luovuttaa tieto henkilön toimintaan sijoittamisen kannalta välttämättömästä, työ- ja toimintakykyyn liittyvästä seikasta. Nyt ehdotettavassa säännöksessä olisi lähinnä kyse arviosta, onko henkilö työ- tai toimintakykyinen vai -kyvytön tai hänen mahdollista työ- tai toimintakykyään rajoittavasta seikasta, kuten esimerkiksi maininta, että henkilö ei saa nostaa raskaita taakkoja. Kyse ei siis olisi diagnoosista tai muusta yksityiskohtaisesta potilastiedon ilmaisemisesta. Kyse olisi ensisijassa työturvallisuuden varmistamisesta sekä terveydellisten vahinkojen välttämisestä. Rikosseuraamuslaitos on pitänyt tärkeänä, että tästä seikasta olisi selkeä säännös laissa.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan momentin johtolauseen mukaisin

edellytyksin potilasrekisteriin talletettuja tietoja voitaisiin luovuttaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön virkamiehelle, jonka virkatehtäviin kuuluu pitkäaikaisvangien vapauttamismenettelystä annetun lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen vangin asian käsitteleminen, mainitun asian käsittelemiseksi väkivaltariskiarvio ja vaarallisuusarvio sekä arviointikeskuksen tai vankilan johtajalle taikka hänen määräämälleen toiminnoista vastaavalle virkamiehelle arvioidun väkivaltariskin nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi kirjallinen lausunto vaarallisuusarvion johtopäätöksistä. Harkittaessa pitkäaikaisvangin vapauttamista asian käsittelyssä tulisi olla käytettävissä henkilön väkivaltariskiarvio ja vaarallisuusarvio. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön on asiaa omalta osaltaan käsitellessään otettava kantaa siihen, puoltaako se vangin vapauttamista vai ei. Väkivaltariskin arviointi ja riskin pienentämistä varten suunniteltavat ja toteutettavat toimenpiteet edellyttävät perusteellista tietämystä kyseisen henkilön tilanteesta. Olennaisia tietoja tässä ovat terveydenhuollon tiedot. Terveydenhuoltohenkilöstön salassapidosta poikkeamista näissä tapauksissa voidaan perustella yhteiskunnan yleisen turvallisuuden varmistamiseen pyrkimisellä. Yleisen turvallisuuden seikat tulisivat huomioon otetuiksi sekä väkivaltarikokseen mahdollisesti uudestaan syyllistyvän henkilön vapauttamisen harkinnassa että riskin vähentämiseen tähtäävän toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Eduskunnan lakivaliokunta on mietinnössään hallituksen esityksestä rikosseuraamusalan organisaatiouudistukseen liittyvien lakien muuttamiseksi (LaVM 35/2010 vp) kiinnittänyt huomiota siihen, että tässä kohdassa tarkoitettua tiedonsaantitarpeesta säädetään asianmukaisesti nyt ehdotettavassa laissa. Vaikka lain säännös sisältäisi salassapidosta poikkeamisen mahdollisuuden, lähtökohtana olisi myös tässä kohdassa potilaalta tai tutkittavalta hankittava kirjallinen suostumus tutkimuksessa saatujen tietojen luovuttamiseen säännöksessä tarkoitetuille virkamiehille. Todettakoon, että kun lääkäri ryhtyy tässä tarkoitettua arviointia suorittamaan, hänen tulee potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain säännösten mukaisesti kertoa

tutkittavalle, mistä tutkimuksessa on kyse. Hänen tulee myös terveydenhuoltotietojen käsittelyä koskevien säännösten ja ohjeiden mukaisesti kertoa tutkittavalle, miten ja mihin tutkimuksessa kertyneitä tietoja luovutetaan ja miten niitä muutoin käsitellään.

Ehdotetussa 2 momentissa rajattaisiin voimassa olevan lain mukaisesti tässä pykälässä luovutettavien tietojen sisältöä siten, että ilman rekisteröidyn kirjallista suostumusta voidaan Rikosseuraamuslaitoksen muulle kuin terveydenhuollon ammattihenkilöstöön kuuluvalla ilmaista vain sellaisia 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tietoja, joista ei ilmene sairauden laatu eikä muu terveydentilan tai hoidon yksityiskohta. Kyse olisi terveydenhuollon ammattihenkilön oman ammattitaitonsa nojalla muotoilemista ilmauksista, joissa kerrottaisiin esimerkiksi ohjaus- ja valvontatehtävissä kyseisen henkilön kanssa toimiville tieto henkilön tarttuvasta taudista tai itsetuhoisuudesta. Ilmaus voisi olla esimerkiksi tietynlaisen kontaktin välttämistä tai erityisen tiivistä henkilön luona käymistä koskeva.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa olisi säännös, jonka nojalla 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä varten saisi luovuttaa myös tietoja oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 45 §:ssä tarkoitettuun rikosasian vastaajan mielentilan tutkimukseen perustuvaan lausuntoon sisältyvästä arviosta siitä, onko syytettyä pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

Pykälän muotoilussa on pyritty mahdollisimman suureen tarkkarajaisuuteen pitäen tavoitteena sitä, että potilastietojen suoja olisi mahdollisimman hyvä ja siitä voitaisiin poiketa vain vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon taikka pitkäaikaisvangin väkivaltariskin arvioinnin tai toimintojen suunnittelun taikka toteuttamisen sitä vaatiessa, jos rekisteröity itse ei ole antanut suostumustaan tietojen luovuttamiseen.

28 §. *Oikeus saada tietoja muilta viranomaisilta ja tiedonantovelvollisilta.* Pykälässä olisi yksityiskohtainen luettelo, miltä viranomaisilta ja mihin tarkoituksiin Rikosseuraamuslaitos voisi saada salassa pidettäviä tietoja. Pääosin ehdotettu pykälä vastaisi voimassa olevaa lainsäädäntöä. Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rikosseu-

raamuslaitoksella olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada toiselta viranomaiselta rikoksesta epäiltyä, tuomittua, vankia, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa henkilöä koskevia tietoja, jotka ovat tarpeen rangaistuksen täytäntöönpanoa tai tutkintavankeuden toimeenpanoa koskevan tehtävän taikka muun Rikosseuraamuslaitokselle kuuluvan tehtävän hoitamista varten siten kuin seitsemänkohtaisessa luettelossa säädettäisiin.

Ehdotetun 28 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta vastaisivat pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Niiden nojalla olisi saatavissa oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tieto henkilöä koskevasta päätösilmoituksesta sekä väestötietojärjestelmästä tieto henkilön nimestä, henkilötunnuksista, kansalaisuudesta, kotikunnasta, osoitteesta ja tieto kuolemasta sekä muut Rikosseuraamuslaitoksen tehtävän kannalta tarvittavat tiedot. Ehdotetun pykälän 1 momentin 2-kohtaan lisättäisiin tai täsmennettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle oikeus saada väestötietojärjestelmästä tieto myös henkilön edunvalvonnasta sekä hänen alaikäisistä lapsistaan ja heidän huollostaan, asumisestaan ja tapaamisoikeudestaan. Kyseiset tiedot olisivat Rikosseuraamuslaitokselle välttämättömät esimerkiksi palkasta tehtävien elatustukipidätysten tai tapaamisjärjestelyjen kannalta.

Ehdotettuun 1 momentin 3 kohtaan tehtäisiin käytännön seuraamusten tuomitsemiseen liittyvässä lausunto- ja selvitystyössä sekä täytäntöönpanotehtävissä havaitut välttämättömät lisäykset. Voimassa olevan lain mukaan poliisiasian tietojärjestelmästä voidaan tämän lain nojalla saada tiedot etsintäkuulutusrekisterissä olevasta henkilöstä sekä pidettyjen rekisteristä tietoja henkilön olinpaikan selvittämiseksi. Seuraamusten valmisteluun ja täytäntöönpanoon liittyy kuitenkin nykyisin useita sellaisia seikkoja, joiden selvittämiseen tai toteamiseen tarvitaan poliisilla olevaa tietoa. Ehdotetun säännöksen mukaan voitaisiin poliisin henkilörekistereistä saada tieto yhdyskuntaseuraamukseen tuomitsemisen edellytyksistä tuomioistuimelle annettavaa lausuntoa, yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoa, tuomittuja koskevien

etsintäkuulutusten ja lähestymiskieltojen seuraamista, tutkintavankien ja vankien sijoittamista sekä kansainvälistä täytäntöönpanon siirtoa, tutkintavankeusaikaisen tai vankeusaikaisen rikollisuuden estämistä sekä seuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvien lupasioiden käsittelyä ja lupaehtojen noudattamisen valvontaa varten. Ehdotettu laajennus poliisin kaikkiin henkilörekistereihin olisi yhdenmukainen henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 19 §:n 1 momentin 12 kohdan kanssa.

Ehdotettujen 1 momentin 4—7 kohtien tietojensaantisäännökset olisivat voimassa olevan lain kaltaiset. Niiden nojalla olisi saatavissa oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä tieto henkilön syyttämisasiän vaiheesta, uloston tietojärjestelmästä tieto henkilön täytäntöönpanoasian vaiheesta sekä Maahanmuuttovirastolta tieto ulkomaalaisrekisterissä ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä olevan tai olleen ulkomaalaisen henkilön oleskeluasiasta, maasta poistamista koskevasta asiasta ja maasta poistamista koskevan päätöksen toimeenpanosta sekä maahantulokiellosta ja sen pituudesta. Viimeksi mainittujen tietojen luovuttajana toimii käytännössä myös poliisi ja rajavartiolaitos, joten ne lisättäisiin säännökseen. Momentin 7 kohdan nojalla Rikosseuraamuslaitos voisi saada tehtävänsä hoitamiseksi asevelvollisrekisteristä tiedon asevelvollisuuden täyttämisestä. Tällä olisi merkitystä erityisesti yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanon kannalta.

Ehdotettu 28 §:n uusi 2 momentti sisältäisi täsmällisen ja tarkkarajaisen säännöksen siitä, mitkä tahot olisivat velvollisia luovuttamaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyviä tietoja Rikosseuraamuslaitokselle. Kyse olisi vain välttämättömistä tiedoista ja vain laissa säädettyihin tehtäviin. Lähtökohtana sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen saamisessa ja luovuttamisessa olisi rekisteröidyn kirjallinen suostumus, joten valtaosa Rikosseuraamuslaitoksen esimerkiksi uusintarikollisuuden vähentämiseen tähtäävässä työssä tarvitsemista tiedoista saataisiin nimenomaan rekisteröidyn suostumuksella. Lähtökohtana on, että sosiaali- ja terveydenhuollon tietoja ei pitäisi ilman henkilön kirjallista suostumusta

luovuttaa sellaiseen toimintaan, johon osallistuminen perustuu henkilön suostumukseen. Säännösluonnoksessa on otettu huomioon eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan korostama seikka, että tietojensaantioikeuden toteutuksessa on kunnallisten viranomaisten kannalta tärkeää, että tietopyyntö yksilöidään ja perustellaan riittävästi, jotta tiedon antamisen perusteet voidaan arvioida asianmukaisesti. Säännöksen 1 ja 2 kohdassa olisi varmistettu tietojen saaminen rikoksesta epäillyn henkilön tilanteen kartoittamiseksi, rikosasian käsittelyn edellyttämän lausunnon laatimiseksi ja seuraamuksen täytäntöönpanon sisällön suunnittelemiseksi. Näin saadut ja rekisteriin talletetut tiedot rikoksesta epäillystä, esimerkiksi yhdyskuntaseuraamuksen soveltuvuutta varten saadut sosiaalihuollon tiedot, olisivat käytettävissä myös seuraamuksen täytäntöönpanovaiheessa. On syytä korostaa vielä sitä, että laissa tarkoitetun tiedon luovuttaminen olisi rajoitettu vain laissa nimenomaisesti säädettyihin tietoihin. Esimerkiksi tieto rikoksesta epäillyn käyttämisestä terveydenhuollon palveluista ei tarkoittaisi sitä, että tiedon pyytjä saisi kunnan terveydenhuollon toimintayksiköltä kyseistä henkilöä koskevia potilasrekisterin tietoja.

Ehdotetun 28 §:n 3 momentissa olisi voimassa olevan lain mukainen säännös teknisen käyttöyhteyden käyttömahdollisuudesta siten, että 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voitaisiin antaa teknisen käyttöyhteyden avulla siten kuin siitä rekisterinpitäjän kanssa erikseen sovitaan.

29 §. *Oikeus saada tietoja tuomioistuimelta ja Rikosseuraamuslaitoksen ulkopuoliselta terveydenhuollon toimintayksiköltä.* Ehdotetussa 29 §:n 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain mukaisesti, että sen lisäksi, mitä muualla laissa säädettäisiin, Rikosseuraamuslaitoksella olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tuomioistuimelta tietoja vakavaan väkivaltarikokseen tai seksuaalirikokseen syyllistyneen vangin oikeudenkäyntiasiakirjoista, jos tiedot ovat tarpeen vankeuslaissa tarkoitetun rangaistusajan suunnitelman laatimisessa arvioitaessa vangin tarvetta osallistua vankilassa järjestettävään rikosten uusimisen ehkäisemiseen tähtäävään toimintaohjelmaan, valittaessa van-

keja tällaiseen ohjelmaan tai täytäntöön pantaessa sitä.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa edellytettäisiin voimassa lain mukaisesti, että tiedot luovuttavan viranomaisen olisi ennen luovuttamista poistettava tai korvattava muilla tunnistetuilla 1 momentissa tarkoitetuista asiakirjoista sellaiset tiedot, joiden avulla asianomainen tai muu asiaan osallinen voidaan tunnistaa. Rikoksesta tuomitun tunnistetietoja ja tietoja muun asianosaisen iästä, sukupuolesta ja sukulaisuussuhteesta rikoksesta tuomittuun ei kuitenkaan saisi poistaa. Säännöksen tarpeellisuutta on perusteltu sillä, että Rikosseuraamuslaitos tarvitsee edellä todettuja tietoja voidakseen täyttää sille asetetun uusintarikollisuuteen vaikuttamisen tavoitteen. Vaikuttavuustavoitteen täyttäminen edellyttää erityisesti vakaviin väkivaltarikoksiin tai seksuaalirikoksiin syyllistyneiden osalta tietoa henkilön rikollisuuteen vaikuttavista tekijöistä. Pääosin tällaiset seikat selviävät tuomitun kanssa käytävissä keskusteluissa, mutta erityisesti vakavien rikosten ollessa kyseessä tuomitun oma kuvaus rikokseen johtaneista syistä ei välttämättä kaikissa tapauksissa ole yhtä luotettava kuin mitä oikeudenkäyntiasiakirjat tilanteesta kertovat. Näin ollen säännöstä olisi pidettävä asianmukaisena ja välttämättömänä edelleen.

Ehdotettuun 29 §:ään esitetään otettavaksi uusi 3 momentti, jossa laajennettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen tiedonsaantioikeutta siten, että sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksiköllä olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muun terveydenhuollon toimintayksikön potilasrekisterin tietoja pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua vangin väkivaltariskin arvioimiseksi, asiasta lausunnon antamiseksi sekä arvion nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikkö saisi muulta terveydenhuoltoyksiköltä laissa säädetyin edellytyksin terveydenhuoltotietoja ja niitä voitaisiin käyttää arvioidun väkivaltariskin nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä. Toimintoja ei siis suunnitella eikä toteuteta terveydenhuoltoyksikössä. Tiedot

vain saataisiin terveydenhuoltoyksikön välityksellä ja se ilmaisisi ne edelleen, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Kyseisten tietojen saamisen mahdollisuus olisi välttämättöntä, jotta Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuollon ammattihenkilöt, joiden virkatehtäviin kuuluu arvioida väkivaltariskiä ja siihen mahdollisesti vaikuttavien toimintaohjelmien mahdollisuuksia vaikuttaa juuri kyseisen tuomitun väkivaltaista käyttäytymistä vähentävästi, voisivat saada arviointityöhönsä tarvittavat tiedot. Kyse olisi esimerkiksi mielisairaaloissa tai muissa psykiatrisissa terveydenhuollon toimintayksiköissä kerätyistä potilastiedoista. Momentin loppuun esitetään lisättäväksi täsmennys, jonka mukaan tässä tarkoitettuja tietoja olisivat myös tiedot oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 45 §:ssä tarkoitettua rikosasian vastaajan mielentilan tutkimuksesta ja siihen perustuvasta lausunnosta. Mielentilanlausunnot pyydetäisiin Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta, koska siellä on kattavin arkisto mielentilalausunnoista.

Ehdotetun 29 §:n 3 momentin mukaan kyseisiä tietoja voitaisiin siis luovuttaa vain Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikölle. Terveydenhuoltoyksikön virkamiesten mahdollisuutta luovuttaa tietoja Rikosseuraamuslaitoksen muille virkamiehille koskisi ehdotetun lain 27 §. Väkivaltariskin arvioimiseen ja riskin vähentämiseen tähtäävien toimintojen järjestämiseen ja toteutukseen liittyvä tiedonsaanti esitetään turvattavaksi 27 §:n 1 momentin 3 kohdan säännöksellä. Tietojen luovuttaminen ilman potilaan kirjallista suostumusta olisi tarkkarajaista.

Ehdotetun pykälän 4 momentissa säädettäisiin voimassa olevan mukaisesti, että tämän pykälän nojalla saatuja asiakirjoja saisivat käsitellä vain ne Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet, jotka välttämättä tarvitsevat niitä 1 tai 3 momentissa mainitun tehtävänsä suorittamiseksi. Asiakirjat olisi hävitettävä heti, kun ne eivät enää ole tarpeen mainitun momentin mukaisia tarkoituksia varten.

4 luku **Rekisteröidyn oikeudet**

30 §. Tietojen käsittelystä ilmoittaminen. Voimassa olevan lain mukaisesti ehdotetun 30 §:n ensimmäisessä virkkeessä säädettäi-

siin, että rekisterinpitäjän olisi ilmoitettava rekisteröidylle tietojen käsittelystä siten kuin henkilötietolaissa säädetään. Henkilötietolain 24 § edellyttää, että rekisterinpitäjä huolehtii rekisteröidyn asianmukaisesta tiedonsaannista koskien muun muassa henkilötietojen käsittelyn tarkoitusta. Tietyin edellytyksin tiedonantovelvollisuudesta voidaan poiketa. Tällainen syy on esimerkiksi, jos tiedonantovelvollisuudesta poikkeaminen on välttämätöntä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vuoksi taikka rikosten ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi. Ehdotetun 30 §:n jälkimmäinen virke sisältäisi voimassa olevan lain mukaisesti säännöksen, jossa säädettäisiin henkilötietolakia tarkemmin tiedonantovelvollisuudesta poikkeamisen mahdollisuudesta, jos se olisi välttämätöntä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön järjestyksen ja turvallisuuden vuoksi.

31 §. Tarkastusoikeuden rajoitukset. Henkilötietolain 26 § sisältää säännökset tarkastusoikeudesta. Jokaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus tiedon etsimiseksi tarpeelliset seikat ilmoitettuaan saada tietää, mitä häntä koskevia tietoja henkilörekisteriin on talletettu tai ettei rekisterissä ole häntä koskevia tietoja. Rekisterinpitäjän on samalla ilmoitettava rekisteröidylle rekisterin säännönmukaiset tietolähteet sekä mihin rekisterin tietoja käytetään ja säännönmukaisesti luovutetaan. Henkilötietolain 27 §:ssä säädetään tarkastusoikeuden rajoituksista. Tarkastusoikeutta ei ole muun muassa, jos tiedon antaminen saattaisi vahingoittaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta taikka haitata rikosten ehkäisemistä tai selvittämistä taikka tiedon antamisesta saattaisi aiheutua vakavaa vaaraa rekisteröidyn terveydelle tai hoidolle taikka jonkun muun oikeuksille.

Rangaistusten täytäntöönpanoon liittyy toisinaan tilanteita, joissa henkilötietolain mukainen tarkastusoikeuden käyttö voi vaarantaa järjestystä tai turvallisuutta. Siltä osin kuin henkilötietolain säännökset tarkastusoikeuden rajoituksista eivät riitä, voimassa olevassa henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa on säännös tarkastusoikeuden rajoittamisesta. Samansisältöinen säännös olisi välttämätön myös nyt ehdotettavassa laissa. Näin ollen ehdotetun 31 §:n 1 momentin mukaan sen li-

säksi, mitä henkilötietolaissa säädetään, rekisteröidyn tarkastusoikeutta voitaisiin rajoittaa, jos tarkastusoikeuden toteuttamisesta voi todennäköisin syin seurata vakava uhka Rikosseuraamuslaitoksen yksikön järjestykselle ja turvallisuudelle taikka Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstön tai muun henkilön turvallisuudelle. Rekisteröidyllä ei olisi tarkastusoikeutta turvallisuustietorekisterin tietoihin. Turvallisuustietorekisterin tarkoitus ja luonne olisivat nimenomaan sellaiset, että kyse on turvallisuutta ja järjestystä vakavasti uhkaavista tiedoista. Tällaisten tietojen tarkastusoikeuden käyttämisestä seuraava tietojen saanti olisi todennäköisesti vakava uhka Rikosseuraamuslaitoksen yksikön järjestykselle ja turvallisuudelle taikka Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstön tai muun henkilön turvallisuudelle.

Ehdotetussa 31 §:n 2 momentissa olisi voimassa olevan lain kaltainen säännös siitä, että tietosuojavaltuutettu voi rekisteröidyn pyynnöstä tarkastaa 1 momentissa tarkoitettujen rekisteröityä koskevien tietojen lainmukaisuuden. Tällä varmistettaisiin se, että rekisteröidyn tarkastusoikeuden rajoituksista huolimatta rekisterissä olevien tietojen lainmukaisuus voitaisiin tutkia. Kyse olisi rekisteröidyn tarkastusoikeudesta, jota tietosuojavaltuutettu käyttää rekisteröidyn puolesta, kun laissa on säädetty rekisteröidyn tarkastusoikeuteen rajoituksia.

32 §. Tarkastusoikeuden toteuttaminen. Henkilötietolain 28 §:n 1 momentin mukaan tarkastusoikeuttaan käyttävän rekisteröidyn on esitettävä tätä tarkoittava pyyntö rekisterinpitäjälle omakätisesti allekirjoitetussa tai sitä vastaavalla tavalla varmennetussa asiakirjassa tai henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän luona. Nyt ehdotetussa laissa olisi voimassa olevan lain mukaisesti henkilötietolain säännöstä tiukempi säännös tarkastusoikeuden toteuttamisesta. Sen mukaan rekisteröidyn olisi tarkastettava tietonsa henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän osoittamassa Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä eli omakätisesti allekirjoitettu pyyntöasiakirja ei riittäisi. Tarkastuspyyntö tulisi esittää rekisterinpitäjän eli Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön osoittamassa Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä, sillä keskushallintoyksikössä ei ole mahdollisuuksia toteuttaa tarkas-

tusoikeuden käytön edellyttämiä turvajärjestelyjä. Säännöksen mukaan tarkastuspyyntöä esittäessään rekisteröidyn olisi todistettava henkilöllisyytensä. Tällaista, vain henkilökohtaisesti käytettävää tarkastusoikeutta on pidetty ja pidetään edelleen tarpeellisena, jotta Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekistereiden arkaluonteisten tietojen päätyminen ulkopuolisille voitaisiin estää mahdollisimman hyvin. Ehdotetun pykälän viimeisen virkkeen mukaan edellä tarkoitettu Rikosseuraamuslaitoksen yksikkö antaisi rekisteröidylle tilaisuuden tarkastaa ne tiedot, joiden tarkastamiseen tällä on oikeus, siten kuin rekisterinpitäjä siitä määrää. Kyseisen säännöksen nojalla rekisterinpitäjällä olisi mahdollisuus esimerkiksi olla antamatta tarkastettavista tiedoista tulostetta tai muuta kirjallista dokumenttia. Tätä on pidetty käytännön työssä tärkeänä, koska tällaiset tulosteet saattavat olla vankilaturvallisuuden kannalta ongelmallisia. Vankia voidaan esimerkiksi painostaa tai kiristää joko tulosteesta ilmenevillä seikoilla tai hankkimaan tuloste asianosaisjulkisuuteensa kuuluvista asioista.

33 §. Virheelliseksi todetun tiedon säilyttäminen. EU:n tietosuojapäätöksen 4 artiklan mukaan henkilötietoja ei saa poistaa, jos on perusteltua syytä uskoa, että niiden poistaminen haittaisi rekisteröidyn oikeutettuja etuja, vaan tiedot on suojattava. Suojaamisella tarkoitetaan puitepäätöksessä talletettujen henkilötietojen merkityksellisten rajoitusten myöhempää käsittelyä. Oikeutettujen etujen suojaamisen tarve ulottuisi rekisteröidyn ohella myös muuhun asianosaiseen ja Rikosseuraamuslaitoksen henkilökuntaan. Ehdotetun 33 §:n 1 momentin mukaan sen estämättä, mitä henkilötietolaissa säädetään, rekisterissä olevan virheellisen tiedon korjaamisesta, virheelliseksi todettu tieto saataisiin säilyttää korjatun tiedon yhteydessä, jos se on tarpeen rekisteröidyn, muun asianosaisen tai Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Tällaista tietoa saataisiin käyttää vain mainitussa oikeuksien turvaamisen tarkoituksessa.

Ehdotetun 33 §:n 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu virheelliseksi todettu tieto olisi poistettava heti, kun tiedon säilyttäminen oikeuksien turvaamiseksi ei olisi enää tarpeen, viimeistään kuitenkin viiden

vuoden kuluttua tiedon poistamiselle säädetyn määräajan päättymisestä.

5 luku **Tietoruvallisuus ja tietojen säilyttäminen**

34 §. Tietojen tarkistaminen ja poistaminen rekisteristä. Rekisteröidyn oikeusturvan sekä rekisterinpitäjän tietojen ja toiminnan luotettavuuden kannalta on välttämätöntä, että tietojen tarpeellisuus ja oikeellisuus tarkistetaan säännöllisin väliajoin, tarpeettomat tiedot poistetaan ja virheelliset tiedot korjataan tai poistetaan. Ehdotetussa 34 §:n 1 momentissa edellytettäisiin tiedon poistamista heti, kun sitä ei enää tarvita. Lisäksi eri tietotyyppejä varten olisivat ehdottomat poistoajat. Säännös olisi voimassa olevan lain 25 §:n 1 momentin kaltainen. Henkilöä koskeva tieto poistettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekisteristä, kun se ei olisi enää tarpeellinen rekisterin käyttötarkoituksen kannalta, kuitenkin viimeistään seuraavasti:

1) täytäntöönpanorekisteristä 10 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi vapautunut Rikosseuraamuslaitoksen yksiköstä tai lopettanut yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen;

2) yhdyskuntaseuraamusrekisteristä 10 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi lopettanut yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen;

3) valvonta- ja toimintarekisteristä 10 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi vapautunut Rikosseuraamuslaitoksen yksiköstä;

4) turvallisuustietorekisteristä 10 vuoden kuluttua viimeisestä merkinnästä; sekä

5) tapaajarekisteristä 5 vuoden kuluttua tapaamisajankohdasta, tapaamiskieltoa koskeva tieto kuitenkin 5 vuoden kuluttua kiellon päättymisestä

Ei ole ilmennyt tarpeita muuttaa edellä mainittujen tietojen poistoaikoja. Potilasrekisterin tietojen tarkistamista ja poistamista koskevat säännökset ovat potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön potilasasiakirjoista antamassa asetuksessa (298/2009).

Ehdotetun 34 §:n 2 momentin mukaan 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu valokuva olisi poistettava rekisteristä kuuden kuukauden

kuluttua siitä, kun rangaistus on suoritettu tai tutkintavankeus taikka muu Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön ottamisen peruste on päättynyt. Koska valokuvan ottaminen ja tallettaminen perustuisivat täytäntöönpanon turvallisuus- ja valvontatoimien asianmukaisuuden varmistamiseen, valokuvaa ei tarvittaisi kovin pitkää aikaa rangaistuksen tultua suoritetuksi. Rangaistuksen suoritetuksi tulemisen ajankohta olisi rangaistuksen varsinaisen päättymisaika. Ehdottoman vankeusrangaistuksen osalta tämä ajankohta olisi, kun koko vankeusrangaistus olisi suoritettu eli myös ehdonalaisen vapauden aika olisi kulunut.

Ehdotetussa 34 §:n 3 momentissa esitetään laajennettavaksi rekisterinpitäjän velvollisuutta tarkistaa rekisterissä olevien tietojen tarpeellisuus. Voimassa olevassa laissa tarkistamisvelvollisuus koskee vain turvallisuustietorekisterin tietojen tarpeellisuutta. Tietojen tarpeellisuuden tarkistamisen merkitystä korostetaan muun muassa edellä mainitussa EU:n tietosuojapuitepäätöksessä. Ehdotetun 34 §:n 3 momentin mukaan rekisterinpitäjän olisi kerran vuodessa tarkastettava, onko turvallisuustietorekisteriin talletettuja ja sisältyviä tietoja tarpeen säilyttää. Tapajaarekisterin sisältämien tietojen säilyttämisen tarpeellisuuden tarkistus olisi tehtävä joka toinen vuosi. Täytäntöönpanorekisterin, yhdyskuntaseuraamusrekisterin sekä valvonta- ja toimintarekisterin sisältämien tietojen säilyttämisen tarpeellisuuden tarkistus olisi tehtävä joka kolmas vuosi. Mainittuihin tietojen tarpeellisuuden tarkistamisaikoihin on päädytty ottaen huomioon yhtäältä Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekistereiden tietovarannon laajuuden ja toisaalta rekisteröidyn oikeusaseman, jonka olennainen osa on se, että rekisterissä on häntä koskien vain tarpeellista ja oikeansisältöistä tietoa.

Ehdotetun pykälän 3 momenttiin tehtäisiin voimassa olevaan lakiin verrattuna välttämätön lisäys, jonka mukaan pykälässä säädettyjen tietojen rekisterissä pitämisen tarpeellisuuden tarkastamisen suorittaja voisi rekisterinpitäjän eli Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijasta ja keskushallintoyksikön määräyksestä olla Rikosseuraamuslaitoksen yksikkö. Tarkastusvelvollisuus ei voisi olla yksinomaan Rikosseuraamuslaitok-

sen keskushallintoyksikön tehtävä. Siitä, keiden virkamiesten tehtävänä tietojen tarkastamisvelvollisuus olisi, määrättäisiin työjärjestyksessä.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi myös edellä mainitun puitepäätöksen edellyttämä säännös, jonka mukaan tietoja luovuttavan viranomaisen olisi ilmoitettava tiedon vastaanottajalle tietojen säilyttämisen ja tarkistamisen ajankohdat. Tämä olisi tärkeää, jotta Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekisteristä lähtöisin olevaa tietoa ei määrärajoista tietämättömyyden vuoksi säilytettäisi eikä pidettäisi tarpeellisuutensa osalta tarkistamattomana pidempään kuin mitä Rikosseuraamuslaitoksen rekistereistä on säädetty.

Ehdotetun 34 §:n 5 momentin nojalla kaikki henkilöä koskevat tiedot poistettaisiin tietojärjestelmästä viimeistään yhden vuoden kuluttua rekisteröidyn kuolemasta. Säännös olisi voimassa olevan lain mukainen.

35 §. Henkilötietojen siirron kirjaaminen ja dokumentointi. Ehdotetun 35 §:n mukaan henkilötietojen siirrot olisi kirjattava ja dokumentoitava tietojenkäsittelyn lainmukaisuuden ja tietoturvallisuuden valvonnan varmistamiseksi. Säännös olisi EU:n tietosuojapuitepäätöksen 10 artiklan edellyttämä.

36 §. Tietojen pysyvä säilyttäminen. Ehdotetun 36 §:n 1 momentin mukaan tietokannasta poistetuista täytäntöönpanorekisterin, yhdyskuntaseuraamusrekisterin sekä valvonta- ja toimintarekisterin tiedoista muodostettaisiin pysyvästi säilytettävien tietojen hakemisto. Tieto poistettaisiin tästä hakemistosta 50 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi vapautunut Rikosseuraamuslaitoksen yksiköstä tai lopettanut yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen. Säännös vastaisi voimassa olevaa lainsäädäntöä, jossa se tosin sijaitsee tietojen poistamista rekisteristä koskevan 25 §:n pykälän 3 momentissa. Selkeyden vuoksi asiasta säädettäisiin omassa pykälässään. Pysyvästi säilytettävien tietojen hakemiston tiedoiksi lisättäisiin yhdyskuntaseuraamusrekisterin sekä valvonta- ja toimintarekisterin tiedot, koska ne ovat tärkeät erityisesti rangaistuksen täytäntöönpanon vaikutavuuden arvioinnin kannalta pidemmällä aikavälillä. Tämän hakemiston tietojen käsitteilyyn olisivat oikeutettuja virkamiehet, joiden virkatehtäviin tämä kuuluu. Esimerkiksi tie-

tojen luovuttaminen pysyvästi säilytettävien tietojen hakemistosta edellyttäisi tiedonsaannin mahdollistavaa laintasoista säännöstä. Tämän hakemiston tietojen luovuttaminen voisi olla mahdollista muun muassa tutkimustarkoituksiin. Tämän tiedonsaannin mahdollistava säännös on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 27 §:ssä. Lisäksi pykälään ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan tietojärjestelmästä poistettujen tietojen pysyvästä säilyttämisestä säädettäisiin erikseen.

6 luku Erinäiset säännökset

37 §. Rangaistussäännökset. Ehdotetun 37 §:n 1 momentin mukaan rangaistus salassa pidettäviksi säädettyjen tietojen luovuttamisesta 14—23 tai 25—27 §:n vastaisesti tuomittaisiin rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Ehdotetun 37 §:n 2 momentin mukaan rangaistus henkilörekisteririkoksesta tuomittaisiin rikoslain 38 luvun 9 §:n mukaan ja henkilörekisteriin kohdistuvasta tietomurrosta rikoslain 38 luvun 8 §:n mukaan. Rangaistus henkilötietorikkomuksesta tuomittaisiin henkilötietolain 48 §:n 2 momentin mukaan. Nämä rangaistussäännökset vastaisivat voimassa olevaa lainsäädäntöä.

38 §. Voimaantulo. Laki tulisi voimaan noin puolen vuoden kuluttua sen hyväksymisestä, jotta Rikosseuraamuslaitoksella olisi aikaa tehdä lain edellyttämät muutokset tietojärjestelmäänsä ja antaa henkilöstölleen koulutusta rekistereiden käytöstä ja uuden lain sisällöstä. Voimaantulopykälän 2 momentissa kumottaisiin henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettu laki.

1.2 Vankeuslaki ja tutkintavankeuslaki

Tässä yhteydessä muutettaisiin vankeuslain 4 luvun 2 §:n 3 momentissa sekä tutkintavankeuslain 2 luvun 2 §:n 3 momentissa olevat viittaukset henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annettuun lakiin.

1.3 Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa

Tässä yhteydessä muutettaisiin henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 22 §:n 1 momentin 7 kohdan viittaus henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettuun lakiin sekä mainitussa lainkohdassa olevat rikosseuraamusalan viranomaisnimet Rikosseuraamuslaitokseksi.

1.4 Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa

Tässä yhteydessä muutettaisiin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 §:n 1 momentin 2 kohtaa, joka koskee poliisin mahdollisuutta saada tietoja Rikosseuraamuslaitoksen rekistereistä sekä 19 §:n 1 momentin 12 kohtaa, joka koskee tietojen luovuttamista poliisin henkilörekistereistä muun muassa Rikosseuraamuslaitoksen eräiden tehtävien suorittamiseksi. Ehdotettujen muutosten mukaisesti henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain mainitut säännökset vastaisivat nyt ehdotettavan henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain säännöksiä.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä lokakuuta 2015.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Yksityisyyden suojan osalta esitys vastaa pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Asiaa koskeneesta aikaisemmasta hallituksen esityksestä on saatu eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto (PeVI 19/2012 vp), joka on otettu valmistelussa huomioon. Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotukset voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**henkilötietojen käsittelystä rikosseuraamuslaitoksessa**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään rangaistusten täytäntöönpanon sekä muiden Rikosseuraamuslaitokselle kuuluvien tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilörekisterien pitämisestä ja muusta henkilötietojen käsittelystä. Jollei tässä laissa toisin säädetä, henkilötietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999).

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rikoksesta epäillyllä* henkilöä, josta laaditaan yhdyskuntaseuraamukseen tuomitsemista varten seuraamusselvitys tai rangaistusajan suunnitelma taikka jolle valmistellaan muu tuomiota edeltävä toimenpide tai lausunto;

2) *tuomitulla* henkilöä, jonka tuomioistuin on tuominut vankeusrangaistukseen, sakon muuntorangaistukseen tai yhdyskuntaseuraamukseen;

3) *vangilla* henkilöä, joka suorittaa vankeusrangaistusta taikka sakon muuntorangaistusta;

4) *Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetulla* henkilöä, joka on vangittu tai muutoin lain nojalla otettu vankilaan tai muuhun Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön;

5) *tapaajalla* henkilöä, joka käy luvallisesti tapaamassa vankia tai Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua;

6) *ulkopuolisella henkilöllä* muuta kuin 1—5 kohdassa tarkoitettua henkilöä, joka luvallisesti oleskelee Rikosseuraamuslaitoksen yksikön alueella;

7) *yhdyskuntaseuraamusta suorittavalla* ehdollisen vankeuden valvontaan tuomittua nuorta rikoksentehtijää, nuorisorangaistusta, yhdyskuntapalvelua tai valvontarangaistusta suorittavaa henkilöä taikka valvotussa koevapaudessa olevaa tai valvontaan asetettua ehdonalaisessa vapaudessa olevaa henkilöä.

2 luku

Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekisterit

3 §

Rikosseuraamuslaitoksen valtakunnalliset henkilörekisterit

Tässä laissa tarkoitettujen tietojen käsittelemiseksi Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksikkö pitää Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmää ja siihen kuuluvia rekistereitä. Potilasrekisteriä pitää kuitenkin Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikkö.

Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään kuuluvat seuraavat henkilörekisterit:

- 1) täytäntöönpanorekisteri;
- 2) yhdyskuntaseuraamusrekisteri;
- 3) valvonta- ja toimintarekisteri;
- 4) turvallisuustietorekisteri;
- 5) Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteri.

Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään kuuluu myös 2 §:n 5 kohdassa tarkoitettuja tapajia koskeva tapajarekisteri.

4 §

Yksilöintitiedot

Tuomitun, vangin, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavan rekisteröidyn yksilöimiseen tarvittavina tietoina 3 §:n 2 momentissa mainittuihin Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekistereihin talletetaan rekisteröidyn nimi, henkilötunnus, sukupuoli, äidinkieli, kansalaisuus, kotikunta ja osoite sekä mahdolliset henkilötuntemerkit. Mainittuja yksilöintitietoja voidaan 3 §:n 2 momentissa mainittuihin rekistereihin tallettaa myös rikoksesta epäilystä.

Edellä 3 §:n 2 momentissa mainittuun rekisteriin rekisteröidystä vangista, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetusta, valvontarangaistusta suorittavasta tai valvotussa koevapaudessa olevasta henkilöstä voidaan ottaa valokuva ja tallettaa se hänen yksilöintitietoihinsa.

Rekisteröidyn yksilöimiseen tarvittavina tietoina ja hakutunnuksena talletetaan tapajarekisteriin rekisteröidyn nimi ja henkilötunnus.

5 §

Täytäntöönpanorekisteri

Täytäntöönpanorekisteri sisältää tuomitun, vangin, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavan rangaistuksen täytäntöönpanemiseksi sekä tutkintavankeuden toimeenpanemiseksi tarpeelliset tiedot:

- 1) rikoksista ja tuomioista;

- 2) rangaistuksen täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon alkamisesta ja päättymisestä.

Lisäksi täytäntöönpanorekisteri sisältää yhdyskuntaseuraamuksen ja vankeusrangaistuksen täytäntöönpanemiseksi sekä tutkintavankeuden toimeenpanemiseksi välttämättömät muut tiedot.

6 §

Yhdyskuntaseuraamusrekisteri

Yhdyskuntaseuraamusrekisteri sisältää yhdyskuntaseuraamukseen tuomitsemista varren laadittavaan seuraamusselvitykseen, rangaistusajan suunnitelmaan ja niiden valmisteluun tarvittavaan kartoitukseen sekä muihin valmisteleviin toimenpiteisiin ja lausuntoihin liittyvät tiedot.

Yhdyskuntaseuraamusrekisteri sisältää myös yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvät, rangaistusajan suunnitelmaan kirjatut seuraavat tiedot:

- 1) ehdollisen vankeuden valvonnan rangaistusajan suunnitelman sisältö ja ehdot, velvollisuuksien rikkominen ja sen seuraamus sekä muut valvontaan liittyvät tiedot;

- 2) nuorisorangaistuksen rangaistusajan suunnitelman sisältö ja ehdot, velvollisuuksien rikkominen ja sen seuraamus sekä muut nuorisorangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvät tiedot;

- 3) yhdyskuntapalvelun rangaistusajan suunnitelman sisältö ja ehdot, velvollisuuksien rikkominen ja sen seuraamus sekä muut yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanoon liittyvät tiedot;

- 4) valvontarangaistuksen rangaistusajan suunnitelman sisältö ja ehdot, tuomitun käyttämä lääkitys, joka näkyy päihdetesteissä positiivisena tuloksena, velvollisuuksien rikkominen ja sen seuraamus sekä muut valvontarangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvät tiedot;

- 5) valvotun koevapauden rangaistusajan suunnitelman sisältö ja ehdot, tuomitun käyttämä lääkitys, joka näkyy päihdetesteissä positiivisena tuloksena, velvollisuuksien rikkominen ja sen seuraamus sekä muut valvotun koevapauden täytäntöönpanoon liittyvät tiedot;

6) ehdonalaisesti vapautetun rangaistusajan suunnitelman sisältö ja ehdot, velvollisuuksien rikkominen ja sen seuraamus sekä muut valvontaan liittyvät tiedot;

7) yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon kannalta välttämättömät muut kuin 1—6 kohdassa tarkoitettuja seikkoja koskevat tiedot.

Yhdyskuntaseuraamusrekisteriin sisältyy sosiaalityön asiakasrekisteri, joka sisältää 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin liittyviä tietoja rikoksesta epäillyn tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan sosiaalihuollon tarpeesta, hänen saamistaan sosiaalihuollon palveluista ja tukitoimista sekä muista sosiaalihuollon etuuksista. Sosiaalityön asiakasrekisteriin sisältyviin tietoihin liittyvästä sallassapitovelvollisuudesta ja muusta tietojen käsittelystä säädetään sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000).

Rikoksesta epäillyn tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan tietoihin voi sisältyä 1—3 momentissa tarkoitettujen asioiden käsittelemisen vuoksi välttämättömiä tietoja myös rikoksesta epäiltyjen ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavien lähiomaisista tai muista henkilöistä.

7 §

Valvonta- ja toimintarekisteri

Valvonta- ja toimintarekisteri sisältää laitospäätöjärjestyksen ylläpitämistä sekä vankien ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettujen valvontaa ja toimintaan osallistumista varten tarpeelliset tiedot. Näitä ovat tiedot vankien ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettujen:

1) sijoittamisesta Rikosseuraamuslaitoksessa ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä;

2) valvonnan järjestämisestä ja turvallisuuden ylläpitämisestä;

3) osallistumisvelvollisuuden täyttämisestä ja muuhun toimintaan osallistumisesta sekä maksetusta käyttörahasta, toimintarahasta ja palkasta sekä siitä tehtävistä pidätyksistä;

4) koulutuksesta, työkokemuksesta ja sosiaalisesta tilanteesta;

5) arvioidusta työ- ja toimintakyvystä, rangaistusajan suunnitelmasta sekä muista toi-

mintaan sijoittamista varten tehdyistä arvioinneista ja suunnitelmista;

6) yhteyksistä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuolelle mukaan lukien kirjeenvaihdosta, puhelusta ja sähköisestä viestinnästä vankeuslain (767/2005) ja tutkintavankeuslain (768/2005) nojalla talletetut jäljennökset;

7) vapautumisen valmistelusta ja vapauttamissuunnitelmasta;

8) kurinpitorikkomuksesta ja sen seuraamuksesta;

9) karkaamisesta ja avolaitoksesta luvatta poistumisesta, poistumislupa-, opintolupa- ja siviilityölupaehtojen rikkomisesta sekä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuoliseen laitokseen sijoittamiseen liittyvien ehtojen rikkomisesta.

Rekisteri sisältää myös rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja vankkeja tai Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettuja koskevista, vankeuslain tai tutkintavankeuslain nojalla tehdyistä päätöksistä, jotka koskevat sijoittamista vankilaan ja vankilassa, siirtämistä vankilasta toiseen, toimintaan osallistumista, vapaa-ajan toimintoihin osallistumisen epäämistä, kirjeenvaihtoa, puhelua, tapaamisia ja muita yhteyksiä vankilan ulkopuolelle, poistumislupaa, kurinpitoa, tarkastamista sekä turvaamistoimenpiteitä ja voimakeinojen käyttöä. Rekisteri sisältää rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset tiedot myös henkilökuntaan kohdistuvista uhkailmoituksista ja muista poikkeuksellisten tilanteiden ilmoituksista.

Valvonta- ja toimintarekisteriin sisältyy sosiaalityön asiakasrekisteri, joka sisältää tietoja vangin tai Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun sosiaalihuollon tarpeesta, hänen saamistaan sosiaalihuollon palveluista ja tukitoimista sekä muista sosiaalihuollon etuuksista. Edellä tarkoitettuun sosiaalityön asiakasrekisteriin sisältyviin tietoihin liittyvästä sallassapitovelvollisuudesta ja muusta tietojen käsittelystä säädetään sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa.

Vankien ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettujen tietoihin voi sisältyä 1—3 momentissa tarkoitettujen asioiden käsittelemisen sekä laitospäätöjärjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen vuoksi välttämättömiä

tietoja myös vankien ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettujen lähiomaisista tai muista henkilöistä.

8 §

Turvallisuustietorekisteri

Turvallisuustietorekisteri sisältää vankilassa tai vankilasta käsin tapahtuvan taikka vankeusaikaisen rikollisuuden ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi sekä laitosturvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia tietoja henkilöistä, joiden on syytä epäillä:

- 1) syyllistyvän tai syyllistyneen rikokseen, josta saattaa seurata vankeutta; tai
 - 2) myötävaikuttavan tai myötävaikuttaneen rikokseen, josta saattaa seurata enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta.
- Turvallisuustietorekisteri voi sisältää rekisteröityä koskevia:
- 1) seurantaperustetta koskevia tietoja;
 - 2) osoitetietoja;
 - 3) kirjeenvaihtotietoja, tapaamisia, puhelua ja muita teleyhteyksiä koskevia tietoja;
 - 4) luvattomia esineitä ja aineita koskevia tietoja;
 - 5) tili- ja rahaliikennetietoja;
 - 6) vankilatapahtumatietoja, rikokseen syyllistymistä tai vankilan turvallisuutta vaarantavaa tapahtumaa koskevia vihjetietoja taikka muita turvallisuustietoja;
 - 7) rekisteröityyn liitettävissä olevaa yritystä, yhteisöä tai muuta organisaatiota koskevia tietoja;
 - 8) rikollisjärjestötietoja;
 - 9) henkilösuhdetietoja;
 - 10) ajoneuvotietoja.

Rekisteri voi sisältää tietoja myös muista poikkeuksellisista turvallisuutta vaarantavista tapahtumista vankilassa sekä tällaisiin tapahtumiin liittyvistä henkilöistä. Muuta henkilöä kuin vankia tai Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua koskeva tieto voidaan tallettaa rekisteriin, jos henkilön voidaan perustellusti epäillä syyllistyvän rikokseen tai vaarantavan vankilan turvallisuutta.

Rekisteriin on merkittävä, kuinka luotettava siihen talletettu tieto on.

9 §

Tapaajarekisteri

Laitosjärjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pidetään vankeja ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettuja luvallisesti tapaamassa käyvistä tapaajarekisteriä, joka sisältää seuraavat tiedot:

- 1) tapaajan nimi ja henkilötunnus;
- 2) ketä tapaaja saapuu tapaamaan;
- 3) tapaamisajankohta;
- 4) vankeuslain 13 luvun 10 §:n tai tutkintavankeuslain 9 luvun 8 §:n mukainen tapaa-miskielto sekä sen sisältö ja peruste sekä voimassaoloaika.

10 §

Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteri

Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteriin talletetaan potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 12 §:ssä tarkoitetut potilasasiakirjat. Potilasasiakirjoihin tallettavista tiedoista ja niiden säilytysajoista säädetään mainitussa pykälässä. Potilasasiakirjoihin sisältyvien tietojen salassapidosta säädetään mainitun lain 13 §:ssä.

3 luku

Tietojen käsittelyn periaatteet

11 §

Vastuu tietojen oikeellisuudesta

Rekisteriin merkittyjen tietojen oikeellisuudesta vastaa rekisterinpitäjä sekä se Rikosseuraamuslaitoksen yksikkö, joka on tallettanut tiedon rekisteriin.

12 §

Arkaluonteisten tietojen käsittely

Tässä laissa tarkoitettuihin henkilörekistereihin saa kerätä ja tallettaa henkilötietoja, jotka on tarkoitettu kuvaamaan rikoksesta epäillyn, tuomitun, vangin, Rikosseuraamus-

laitoksen yksikköön otetun tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan:

1) rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta;

2) terveydentilaa, sairautta tai vammaisuutta taikka häneen kohdistettuja hoitotoimenpiteitä tai niihin verrattavia toimia;

3) sosiaalihuollon tarvetta taikka hänen saamiaan sosiaalihuollon palveluja, tukitoimia tai muita sosiaalihuollon etuuksia.

Yksittäistapauksessa rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella voidaan kerätä ja tallettaa muitakin kuin 1 momentissa tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja, jos ne ovat rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeen.

13 §

Tietojen käsittelyyn oikeutetut

Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekistereissä olevien tietojen käsittelyyn ovat oikeutettuja Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet siltä osin kuin se on tarpeen heidän virkatehtäviensä suorittamiseksi.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen:

1) yhdyskuntaseuraamusrekisteriin tai valvonta- ja toimintarekisteriin sisältyvän sosiaalityön asiakasrekisterin tietoja saavat käsitellä vain sosiaalityön tehtäviin osallistuvat henkilöt;

2) turvallisuustietorekisterin tietoja saavat käsitellä vain Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksikön erikseen nimeämät Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet;

3) potilasrekisterin tietoja saavat käsitellä vain Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuollon toimintayksikössä tai sen toimeksiannosta potilaan hoitoon taikka siihen liittyviin tehtäviin osallistuvat henkilöt.

14 §

Tietojen luovuttaminen poliisille, Maahanmuuttovirastolle ja vastaanottokeskukselle

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa poliisille rikoksesta epäiltyä, tuomittua, vankia, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön

otettua ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa koskevat seuraavat yksilöidyt tiedot, jos tiedot ovat tarpeen rikosten estämiseksi, paljastamiseksi, selvittämiseksi tai syyteharkintaan saattamiseksi, etsintäkuulutetun henkilön kiinniottamiseksi taikka henkilön luotavuutta edellyttävää poliisin lupaa tai hyväksyntää varten:

1) 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettut yksilöintitiedot;

2) täytäntöönpanorekisterissä olevat tiedot rikoksista ja tuomioista, tutkintavangin erillään pitämisen ja yhteydenpitomahdollisuuksien rajoittamisen tarpeesta sekä muista häntä koskevista erityisistä määräyksistä sekä rangaistuksen täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon alkamisesta ja päättymisestä;

3) yhdyskuntaseuraamusrekisterissä olevat tiedot yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoa varten laaditun suunnitelman sisällöstä ja ehdoista sekä yhdyskuntaseuraamusta suorittavan täytäntöönpanoon liittyvien ehtojen rikkomisesta;

4) valvonta- ja toimintarekisterissä olevat tiedot vangin ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun sijoittamisesta Rikosseuraamuslaitoksessa, yhteyksistä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuolelle sekä karkaamisesta ja avolaitoksesta luvatta poistumisesta, poistumislupa-, opintolupa- ja siivilityöluopaehtojen rikkomisesta sekä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuoliseen laitokseen sijoittamiseen liittyvien ehtojen rikkomisesta.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa poliisille ja Maahanmuuttovirastolle rikoksesta epäiltyä, tuomittua, vankia, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa koskevat seuraavat tiedot, jos tiedot ovat tarpeen oleskelua, kansainvälistä suojelua, maasta poistamista taikka kansalaisuutta koskevan asian käsittelemiseksi:

1) täytäntöönpanorekisterissä olevat tiedot rikoksista ja tuomioista sekä rangaistuksen täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon alkamisesta tai päättymisestä;

1) täytäntöönpanorekisterissä olevat tiedot rangaistuksen täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon alkamisesta tai päättymisestä;

2) valvonta- ja toimintarekisterissä olevat tiedot vangin ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun sijoittamisesta Rikosseuraamuslaitoksessa.

18 §

Tietojen luovuttaminen syyttäjälle

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa syyttäjälle rikoksesta epäiltyä, tuomittua, vankia, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa koskevat seuraavat tiedot, jos tiedot ovat tarpeen syyteasian, rikoksentehtäjän luovuttamista koskevan asian tai muun syyttäjän tehtäviin kuuluvan rikosasian käsittelemiseksi:

1) täytäntöönpanorekisterissä olevat tiedot rikoksista ja tuomioista sekä rangaistuksen täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon alkamisesta tai päättymisestä;

2) yhdyskuntaseuraamusrekisterissä olevat tiedot yhdyskuntaseuraamukseen tuomitsemista varten laaditusta selvityksestä tai lausunnosta sekä yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoa varten laaditun suunnitelman sisällöstä ja ehdoista sekä yhdyskuntaseuraamusta suorittavan täytäntöönpanoon liittyvien ehtojen rikkomisesta;

3) valvonta- ja toimintarekisterissä olevat tiedot vangin ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun sijoittamisesta Rikosseuraamuslaitoksessa, yhteyksistä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuolelle sekä karkaamisesta ja avolaitoksesta luvatta poistumisesta, poistumislupa-, opintolupa- ja siviilityölupaehtojen rikkomisesta sekä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuoliseen laitokseen sijoittamiseen liittyvien ehtojen rikkomisesta.

19 §

Tietojen luovuttaminen tuomioistuimelle

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa tuomioistuimelle rikoksesta epäiltyä, tuomitua, vankia, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa koskevat seuraavat tiedot, jos tiedot ovat tarpeen rikosasian käsittelemiseksi:

1) täytäntöönpanorekisterissä olevat tiedot rikoksista ja tuomioista sekä rangaistuksen täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon alkamisesta tai päättymisestä;

2) yhdyskuntaseuraamusrekisterissä olevat tiedot yhdyskuntaseuraamukseen tuomitsemista varten laaditusta selvityksestä tai lausunnosta sekä yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoa varten laaditun suunnitelman sisällöstä ja ehdoista sekä yhdyskuntaseuraamusta suorittavan täytäntöönpanoon liittyvien ehtojen rikkomisesta;

3) valvonta- ja toimintarekisterissä olevat tiedot vangin ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun sijoittamisesta Rikosseuraamuslaitoksessa, yhteyksistä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuolelle, kurinpitörikkomuksesta ja sen seuraamuksesta sekä karkaamisesta ja avolaitoksesta luvatta poistumisesta, poistumislupa-, opintolupa- ja siviilityölupaehtojen rikkomisesta sekä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuoliseen laitokseen sijoittamiseen liittyvien ehtojen rikkomisesta.

20 §

Tietojen luovuttaminen Tullille

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Tullille rikoksesta epäiltyä, tuomittua, vankia, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa koskevat seuraavat tiedot, jos tiedot ovat tarpeen rikoksen estämiseksi, paljastamiseksi,

selvittämiseksi tai syyteharkintaan saattamiseksi:

1) 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut henkilötiedot;

2) täytäntöönpanorekisterissä olevat tiedot rikoksista ja tuomioista sekä rangaistuksen täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon alkamisesta ja päättymisestä;

3) yhdyskuntaseuraamusrekisterissä olevat tiedot yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoa varten laaditun suunnitelman sisällöstä ja ehdoista sekä yhdyskuntaseuraamusta suorittavan täytäntöönpanoon liittyvien ehtojen rikkomisesta;

4) valvonta- ja toimintarekisterissä olevat tiedot vangin ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun sijoittamisesta Rikosseuraamuslaitoksessa, yhteyksistä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuolelle sekä karkaamisesta ja avolaitoksesta luvatta poistumisesta, poistumislupa-, opintolupa- ja siivilyölupaehtojen rikkomisesta sekä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuoliseen laitokseen sijoittamiseen liittyvien ehtojen rikkomisesta.

21 §

Tietojen luovuttaminen rajavartiolaitokselle

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa rajavartiolaitokselle rikoksesta epäiltyä, tuomittua, vankia, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa koskevat seuraavat tiedot, jos tiedot ovat tarpeen rajavalvontaa varten, henkilöiden tavoittamiseksi taikka rikoksen estämiseksi, paljastamiseksi, selvittämiseksi tai syyteharkintaan saattamiseksi taikka henkilön luotettavuutta edellyttävää rajavartiolaitoksen lupaa tai hyväksyntää varten:

1) 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut henkilötiedot;

2) täytäntöönpanorekisterissä olevat tiedot rikoksista ja tuomioista sekä rangaistuksen täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon alkamisesta ja päättymisestä;

3) yhdyskuntaseuraamusrekisterissä olevat tiedot yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöön-

panoa varten laaditun suunnitelman sisällöstä ja ehdoista sekä yhdyskuntaseuraamusta suorittavan täytäntöönpanoon liittyvien ehtojen rikkomisesta;

4) valvonta- ja toimintarekisterissä olevat tiedot vangin ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun sijoittamisesta Rikosseuraamuslaitoksessa, yhteyksistä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuolelle sekä karkaamisesta ja avolaitoksesta luvatta poistumisesta, poistumislupa-, opintolupa- ja siivilyölupaehtojen rikkomisesta sekä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuoliseen laitokseen sijoittamiseen liittyvien ehtojen rikkomisesta.

22 §

Tietojen luovuttaminen sotilasviranomaisille

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa sotilasviranomaisille rikoksesta tuomittua, vankia, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa koskevat seuraavat tiedot, jos tiedot ovat tarpeen asevelvollisrekisterin ylläpitämiseksi sekä pääesikunnalle sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmän ylläpitämiseksi, ja pääesikunnalle, jos tiedot ovat tarpeen turvallisuustietorekisterin ylläpitämiseksi:

1) täytäntöönpanorekisterissä olevat tiedot rikoksista ja tuomioista sekä rangaistuksen täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon alkamisesta tai päättymisestä;

2) valvonta- ja toimintarekisterissä olevat tiedot vangin ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun sijoittamisesta Rikosseuraamuslaitoksessa.

23 §

Tietojen luovuttaminen Kansaneläkelaitokselle

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa

Kansaneläkelaitokselle rikoksesta tuomittua, vankia, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa koskevat seuraavat tiedot, jos tiedot ovat tarpeen Kansaneläkelaitoksen toimeenpantavaksi säädettyjen etuuksien hoitamista varten:

1) täytäntöönpanorekisterissä olevat tiedot rangaistuksen täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon alkamisesta tai päättymisestä;

2) yhdyskuntaseuraamusrekisterissä olevat tiedot valvotun koevapauden tai ehdonalaisen vapauden valvonnan täytäntöönpanoa varten laaditun suunnitelman sisällöstä;

3) valvonta- ja toimintarekisterissä olevat tiedot vangin ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun sijoittamisesta Rikosseuraamuslaitoksessa sekä vangille ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetulle maksettusta käyttörahasta, toimintarahasta ja palkasta sekä siitä tehtävistä pidätyksistä.

24 §

Tietojen luovuttamisen menettely 14—23 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa

Edellä 14—23 §:ssä tarkoitettut tiedot voidaan antaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

Edellä 14—23 §:ssä säädetystä tietojen luovuttamisesta päättää rekisterinpitäjä tai sen määräämä Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

25 §

Yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanotietojen luovuttaminen yksityiselle

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanotehtävää hoitavalle yksityiselle yhteisölle, säätiölle ja luonnolliselle henkilölle tietoja, jotka ovat välttämättömiä täytäntöönpanotehtävän suorittamiseksi.

26 §

Tietojen luovuttaminen turvallisuustietorekisteristä

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa poliisille, pääesikunnalle, Tullille ja rajavartiolaitokselle turvallisuustietorekisterin tietoja, jotka ovat välttämättömiä turvallisuustietorekisterin mukaisiin käyttötarkoituksiin. Tietoa luovutettaessa on ilmoitettava, kuinka luotettava tieto on.

27 §

Tietojen luovuttaminen Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteristä

Sen lisäksi, mitä potilastietojen luovuttamisesta ilman potilaan kirjallista suostumusta säädetään potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 13 §:n 3 momentissa tai muussa laissa, saa vankien ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettujen terveydenhuollosta vastaava lääkäri, tai hänen ohjeidensa mukaan muu terveydenhuollon ammattihenkilö, luovuttaa potilasrekisteriin talletettuja tietoja seuraavasti:

1) arviointikeskuksen tai vankilan johtajalle taikka hänen määräämälleen Rikosseuraamuslaitoksen palveluksessa olevalle virkamiehelle sellaiset vangin tai Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun väkivalta-, itsemurha- tai tartuntatautiriskiä koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä kyseisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden suojaamiseksi taikka muiden henkilöiden hengen, terveyden tai turvallisuuden vaarantumisen estämiseksi;

2) arviointikeskuksen tai vankilan johtajalle taikka hänen määräämälleen toiminnoista vastaavalle virkamiehelle sellaiset työntekijän työturvallisuuden varmistamiseen liittyvät tiedot, jotka ovat välttämättömiä arvioitaessa vangin tai Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun työkykyä hänen sijoittamiseen työhön, sekä sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä arvioitaessa vangin tai Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun toimin-

takykyä hänen sijoittamiseen opiskeluun tai muuhun toimintaan;

3) Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön virkamiehelle, jonka virkatehtäviin kuuluu pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun vangin vapauttamisasian käsitteleminen, mainitun asian käsittelemiseksi väkivaltariski-arvio ja vaarallisuusarvio sekä arviointikeskuksen tai vankilan johtajalle taikka hänen määräämälleen toiminnoista vastaavalle virkamiehelle arvioidun väkivaltariskin nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi kirjallinen lausunto vaarallisuusarvion johtopäätöksistä.

Ilman rekisteröidyn kirjallista suostumusta voidaan Rikosseuraamuslaitoksen muulle kuin terveydenhuollon ammattihenkilöstöön kuuluvalla ilmaista vain sellaisia 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja, joista ei ilmene sairauden laatu eikä muu terveydentilan tai hoidon yksityiskohta.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä varten saa luovuttaa myös tietoja oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 45 §:ssä tarkoitettuun rikosasian vastaajan mielentilan tutkimukseen perustuvaan lausuntoon sisältyvästä arviosta siitä, onko syytettyä pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

28 §

Oikeus saada tietoja muilta viranomaisilta ja tiedonantovelvollisilta

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada toiselta viranomaiselta rikoksesta epäiltyä, tuomittua, vankia, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa koskevat tiedot, jotka ovat tarpeen rangais- tuksen täytäntöönpanoa tai tutkintavankeu- den toimeenpanoa koskevan tehtävän taikka muun Rikosseuraamuslaitokselle kuuluvan tehtävän hoitamista varten, seuraavasti:

1) oikeushallinnon valtakunnallisen tieto- järjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjes- telmästä tieto henkilöä koskevasta päätösil- moituksesta;

2) väestötietojärjestelmästä tieto henkilön nimestä, henkilötunnuksesta, kansalaisuudesta, kotikunnasta, osoitteesta, kuolemasta, edunvalvonnasta sekä hänen alaikäisistä lapsistaan ja heidän huollostaan, asumisestaan ja tapaamisoikeudestaan;

3) poliisin henkilörekistereistä tieto yhdyskuntaseuraamuksen tuomitsemisen edelly- tyksistä tuomioistuimelle annettavaa lausun- toa, yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpa- noa, tuomittuja koskevien etsintäkuulutusten ja lähestymiskieltojen seuraamista, tutkinta- vankien ja vankien sijoittamista sekä kansainvälistä täytäntöönpanon siirtoa, tutkinta- vankeusaikaisen tai vankeusaikaisen rikolli- suuden estämistä sekä seuraamuksen täytän- töönpanoon liittyvien lupa-asioiden käsitte- lyä ja lupaehtojen noudattamisen valvontaa varten;

4) oikeushallinnon valtakunnallisen tieto- järjestelmän diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä tieto henkilön syyttämisasian vaiheesta;

5) ulosoton tietojärjestelmästä tieto henki- lön täytäntöönpanoasian vaiheesta;

6) poliisilta, rajavartiolaitokselta ja Maa- hanmuuttovirastolta tieto Rikosseuraamuslai- toksen yksikössä olevan tai olleen ulkomaal- aisrekisterissä olevan ulkomaalaisen oleske- luasiasta, maasta poistamista koskevasta asi- asta ja maasta poistamista koskevan päätök- sen toimeenpanosta sekä maahantulokiellosta ja sen pituudesta;

7) asevelvollisrekisteristä tieto asevelvolli- suuden täyttämisestä.

Rikosseuraamuslaitoksella on salassapito- säännösten estämättä, tietopyynnön yksilöi- tyään ja perusteltuaan oikeus saada tehtävi- ensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot kun- nan sosiaali- ja terveysviranomaisilta sekä muilta sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 20 §:n 1 momentissa tarkoitetuilta tiedonantovelvollisilta:

1) rikoksesta epäillyn käyttämistä sosiaali- ja terveyshuollon palveluista sekä työkoke- muksesta, toimintakyvystä, päihdeongelmas- ta tai muista yhdyskuntaseuraamuksen täy- täntöönpanon toimintapaikkaan sijoittami- seen liittyvistä seikoista tuomioistuimelle an- nettavan lausunnon laatimiseksi ja seura- muksen täytäntöönpanon suunnittelemiseksi;

2) alle 21-vuotiaana tehdystä rikoksesta epäillyn elinolosuhteista, päihteiden käytöstä, päihdekuntoutuksesta, mielenterveydestä, mielenterveyspalveluiden käytöstä, lastensuojelutoimenpiteistä ja muista vastaavanlaisista seikoista seuraamuselvityksen laatimiseksi ja seuraamuksen täytäntöönpanon suunnittelemiseksi;

3) vangin tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan lähisuhdeväkivallasta, päihdehuollon palveluiden käytöstä ja edunvalvonta-asioista näiden seikkojen huomioon ottamiseksi vankeusrangaistuksen tai yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanossa sekä vapautumisen valmistelussa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan antaa teknisen käyttöyhteyden avulla siten kuin siitä rekisterinpitäjän kanssa erikseen sovitaan.

29 §

Oikeus saada tietoja tuomioistuimelta ja Rikosseuraamuslaitoksen ulkopuoliselta terveydenhuollon toimintayksiköltä

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tuomioistuimelta vakavaan väkivaltarikokseen tai seksuaalirikokseen syllistyneen vangin oikeudenkäyntiasiakirjoista tiedot, jotka ovat tarpeen vankeuslaissa tarkoitetun rangaistustajan suunnitelman laatimisessa arvioitaessa vangin tarvetta osallistua vankilassa järjestettävään rikosten uusimisen ehkäisemiseen tähtäävään toimintaohjelmaan, valittaessa vankeja tällaiseen ohjelmaan tai täytäntöönpannassa sitä.

Tiedot luovuttavan viranomaisen on ennen luovuttamista poistettava tai korvattava muilla tunnisteilla 1 momentissa tarkoitetuista asiakirjoista sellaiset tiedot, joiden avulla asianosainen tai muu asiaan osallinen voidaan tunnistaa. Rikoksesta tuomitun tunnistetietoja ja tietoja muun asianosaisen iästä, sukupuolesta ja sukulaisuussuhteesta rikoksesta tuomittuun ei kuitenkaan saa poistaa.

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksiköllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muun terveydenhuollon toi-

mintayksikön potilasrekisterin tietoja pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun vangin väkivaltariskiä koskevan arvion tai lausunnon laatimiseksi ja sen nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä. Edellä tarkoitetun arvion tai lausunnon laatimiseksi Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksiköllä on oikeus saada Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta tiedot oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 45 §:ssä tarkoitetusta rikosasian vastaajan mielentilan tutkimuksesta ja siihen perustuvasta lausunnosta.

Tämän pykälän nojalla saatuja asiakirjoja saavat käsitellä vain ne Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet, jotka välttämättä tarvitsevat niitä 1 tai 3 momentissa mainitun tehtävänsä suorittamiseksi. Asiakirjat on hävitettävä heti, kun ne eivät enää ole tarpeen mainittujen momenttien mukaisia tarkoituksia varten.

4 luku

Rekisteröidyn oikeudet

30 §

Tietojen käsittelystä ilmoittaminen

Rekisterinpitäjän on ilmoitettava rekisteröidylle tietojen käsittelystä siten kuin henkilötietolaissa säädetään. Tiedonantovelvollisuudesta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on välttämätöntä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön järjestyksen ja turvallisuuden vuoksi.

31 §

Tarkastusoikeuden rajoitukset

Sen lisäksi, mitä henkilötietolaissa säädetään, rekisteröidyn tarkastusoikeutta voidaan rajoittaa, jos tarkastusoikeuden toteuttamisesta voi todennäköisin syin seurata vakava uhka Rikosseuraamuslaitoksen yksikön järjestykselle ja turvallisuudelle taikka Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöön kuuluvan tai jonkun muun turvallisuudelle. Rekisteröidyl-

lä ei ole tarkastusoikeutta turvallisuustietorekisterin tietoihin.

Tietosuojavaltuutettu voi rekisteröidyn pyynnöstä tarkastaa 1 momentissa tarkoitettujen rekisteröityä koskevien tietojen lainmukaisuuden.

32 §

Tarkastusoikeuden toteuttaminen

Rekisteröidyn on tarkastettava tietonsa henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän osoittamassa Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä. Tarkastuspyyntöä esittäessään rekisteröidyn on todistettava henkilöllisyytensä. Edellä tarkoitettu Rikosseuraamuslaitoksen yksikkö antaa rekisteröidylle tilaisuuden tarkastaa ne tiedot, joiden tarkastamiseen tällä on oikeus, siten kuin rekisterinpitäjä siitä määrää.

33 §

Virheelliseksi todetun tiedon säilyttäminen

Sen estämättä, mitä henkilötietolaissa säädetään rekisterissä olevan virheellisen tiedon korjaamisesta, virheelliseksi todettu tieto saadaan säilyttää korjatun tiedon yhteydessä, jos se on tarpeen rekisteröidyn, muun asianosaisen tai Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Tällaista tietoa saadaan käyttää vain mainitussa tarkoituksessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu virheelliseksi todettu tieto on poistettava heti, kun tiedon säilyttäminen oikeuksien turvaamiseksi ei ole enää tarpeen, viimeistään kuitenkin viiden vuoden kuluttua tiedon poistamiselle säädetyn määräajan päättymisestä.

5 luku

Tietoturvaluus ja tietojen säilyttäminen

34 §

Tietojen tarkistaminen ja poistaminen rekisteristä

Henkilöä koskeva tieto poistetaan Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekisteristä, kun

se ei ole enää tarpeellinen rekisterin käyttö-tarkoituksen kannalta, kuitenkin viimeistään:

1) täytäntöönpanorekisteristä 10 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi vapautunut Rikosseuraamuslaitoksen yksiköstä tai lopettanut yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen;

2) yhdyskuntaseuraamusrekisteristä 10 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi lopettanut yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen;

3) valvonta- ja toimintarekisteristä 10 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi vapautunut Rikosseuraamuslaitoksen yksiköstä;

4) turvallisuustietorekisteristä 10 vuoden kuluttua viimeisestä merkinnästä;

5) tapaajarekisteristä 5 vuoden kuluttua tapaamisajankohdasta ja tapaamiskieltoa koskeva tieto 5 vuoden kuluttua kiellon päättymisestä.

Yksilöintitietoihin 4 §:n 2 momentin nojalla kuuluva valokuva on poistettava rekisteristä kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun rangaistus on suoritettu tai tutkintavankeus taikka muu Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön ottamisen peruste on päättynyt.

Rekisterinpitäjän tai sen määräämän Rikosseuraamuslaitoksen yksikön on kerran vuodessa tarkistettava, onko turvallisuustietorekisteriin talletettuja ja sisältyviä tietoja tarpeen säilyttää. Tapaajarekisterin sisältämien tietojen säilyttämisen tarpeellisuuden tarkistus on tehtävä joka toinen vuosi. Täytäntöönpanorekisterin, yhdyskuntaseuraamusrekisterin sekä valvonta- ja toimintarekisterin sisältämien tietojen säilyttämisen tarpeellisuuden tarkistus on tehtävä joka kolmas vuosi.

Tietoja luovuttavan viranomaisen on ilmoitettava tiedon vastaanottajalle tietojen säilyttämisen ja tarkistamisen ajankohdat.

Kaikki henkilöä koskevat tiedot poistetaan tietojärjestelmästä viimeistään vuoden kuluttua rekisteröidyn kuolemasta.

35 §

Henkilötietojen siirron kirjaaminen ja dokumentointi

Henkilötietojen siirto on kirjattava ja dokumentoitava tietojenkäsittelyn lainmukai-

suuden ja tietoturvallisuuden valvonnan varmistamiseksi.

36 §

Tietojen pysyvä säilyttäminen

Tietokannasta poistetuista täytäntöönpanorekisterin, yhdyskuntaseuraamusrekisterin sekä valvonta- ja toimintarekisterin tiedoista muodostetaan pysyvästi säilytettävien tietojen hakemisto. Tieto poistetaan hakemistosta 50 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi vapautunut Rikosseuraamuslaitoksen yksiköstä tai lopettanut yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen.

Tietojärjestelmästä poistettujen tietojen pysyvistä säilyttämisestä säädetään erikseen.

6 luku

Erinäiset säännökset

37 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus salassa pidettäviksi säädettyjen tietojen luovuttamisesta 14—23 tai 25—27 §:n vastaisesti tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Rangaistus henkilörekisteririkoksesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 9 §:n mukaan ja henkilörekisteriin kohdistuvasta tietomurrosta rikoslain 38 luvun 8 §:n mukaan. Rangaistus henkilötietorikkomuksesta tuomitaan henkilötietolain 48 §:n 2 momentin mukaan.

38 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tällä lailla kumotaan henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettu laki (422/2002).

2.

Laki**vankeuslain 4 luvun 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vankeuslain (767/2005) 4 luvun 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

4 luku	Tieto vangin ottamisesta vankilaan on merkittävä henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetussa laissa (/) tarkoitettuun täytäntöönpanorekisteriin.
Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan	
2 §	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
<i>Vankilaan ottaminen</i>	

3.

Laki**tutkintavankeuslain 2 luvun 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tutkintavankeuslain (768/2005) 2 luvun 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

2 luku
Saapuminen vankilaan

2 §
Vankilaan ottaminen

Tieto tutkintavangin ottamisesta vankilaan on merkittävä henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetussa laissa (/) tarkoitettuun täytäntöönpanorekisteriin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

4.

Laki**henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 22 §:n 1 momentin 7 kohta seuraavasti:

22 §

Rajavartiolaitoksen oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Rajavartiolaitoksella on sen lisäksi, mitä rajavartiolaitaissa tai muussa laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja henkilökisteriensä ylläpitämistä varten salsapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja seuraavasti:

7) henkilöiden tavoittamiseksi tarpeellisia tietoja henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetussa laissa (/) säädetystä Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmästä vapautteen kohdistuvaa rangaistusta suorittavista tai sen suorittaneista;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki**henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 ja 19 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 13 §:n 1 momentin 2 kohta ja 19 §:n 1 momentin 12 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 1181/2013, seuraavasti:

13 §

Poliisin oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Poliisilla on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamiseksi ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tarpeellisia tietoja rekistereistä siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan seuraavasti:

2) rikosten estämiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi tai henkilön luotettavuutta edellyttävän poliisin lupaa tai hyväksyntää varten henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain (/) 14 §:n 1 ja 2 momentissa säädetystä Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmästä tuomitusta, vangista ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetusta henkilöstä;

19 §

Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille

Poliisi saa luovuttaa henkilörekistereistään salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tietoja, jotka ovat tarpeen, seuraavasti:

12) tuomioistuimille ja Oikeusrekisterikeskukselle etsintäkuulutusten seuraamista varten, Rikosseuraamuslaitokselle henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetussa laissa tarkoitettua yhdyskuntaseuraamuksen tuomitsemisen edellytyksistä tuomioistuimelle annettavaa lausuntoa, yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoa, tuomittuja koskevien etsintäkuulutusten ja lähestymiskiellojen seuraamista, tutkintavankien ja vankien sijoittamista, tutkintavankeusaikaisen tai vankeusaikaisen rikollisuuden estämistä, seuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvien lupa-asioiden käsittelyä ja lupaehtojen noudattamisen valvontaa varten sekä oikeushallintoviranomaisille ja sotilasviranomaiselle näiden omien etsintäkuulutusten seuraamista varten;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2014

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Puolustusministeri *Carl Haglund*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

vankeuslain 4 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vankeuslain (767/2005) 4 luvun 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 luku

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

2 §

2 §

Vankilaan ottaminen

Vankilaan ottaminen

Tieto vangin ottamisesta vankilaan on merkittävä henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa (422/2002) tarkoitettuun täytäntöönpanorekisteriin.

Tieto vangin ottamisesta vankilaan on merkittävä henkilötietojen käsittelystä *Rikosseuraamuslaitoksessa* annetussa laissa (/) tarkoitettuun täytäntöönpanorekisteriin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä 20 .

3.

Laki**tutkintavankeuslain 2 luvun 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tutkintavankeuslain (768/2005) 2 luvun 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

Saapuminen vankilaan

Saapuminen vankilaan

2 §

2 §

Vankilaan ottaminen

Vankilaan ottaminen

Tieto tutkintavangin ottamisesta vankilaan on merkittävä henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa (422/2002) tarkoitettuun täytäntöönpanorekisteriin.

Tieto tutkintavangin ottamisesta vankilaan on merkittävä henkilötietojen käsittelystä *Rikosseuraamuslaitoksessa* annetussa laissa (/) tarkoitettuun täytäntöönpanorekisteriin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 22 §:n 1 momentin 7 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

22 §

Rajavartiolaitoksen oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Rajavartiolaitoksella on sen lisäksi, mitä rajavartiolaitaissa tai muussa laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja rekistereistä seuraavasti:

7) henkilöiden tavoittamiseksi tarpeellisia tietoja henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa (422/2002) säädetyistä Vankeinhoitolaitoksen tietojärjestelmistä sekä Rikosseuraamusviraston ja Kriminaalihuoltolaitoksen tietojärjestelmistä vapautteen kohdistuvaa rangaistusta suorittavista tai sen suorittaneista *henkilöistä*;

Ehdotus

22 §

Rajavartiolaitoksen oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Rajavartiolaitoksella on sen lisäksi, mitä rajavartiolaitaissa tai muussa laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja seuraavasti:

7) henkilöiden tavoittamiseksi tarpeellisia tietoja henkilötietojen käsittelystä *Rikosseuraamuslaitoksessa* annetussa laissa (/) säädetyistä *Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmästä* vapautteen kohdistuvaa rangaistusta suorittavista tai sen suorittaneista;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki**henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 ja 19 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 13 §:n 1 momentin 2 kohta ja 19 §:n 1 momentin 12 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 1181/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

13 §

Poliisin oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Poliisilla on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamiseksi ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tarpeellisia tietoja rekistereistä siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, seuraavasti:

2) rikosten estämiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi tai henkilön luotettavuutta edellyttävän poliisin lupaa tai hyväksyntää varten henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain (422/2002) 16 §:n 1 momentissa säädetystä Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmistä tuomitusta, vangista ja rangaistuslaitokseen otetusta henkilöstä;

19 §

Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille

Poliisi saa luovuttaa henkilörekistereistään salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tietoja, jotka ovat tarpeen, seuraavasti:

Ehdotus

13 §

Poliisin oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Poliisilla on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamiseksi ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tarpeellisia tietoja rekistereistä siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, seuraavasti:

2) rikosten estämiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi tai henkilön luotettavuutta edellyttävän poliisin lupaa tai hyväksyntää varten henkilötietojen käsittelystä *Rikosseuraamuslaitoksessa* annetun lain (/) 14 §:n 1 ja 2 momentissa *säädetyistä* Rikosseuraamuslaitoksen *tietojärjestelmästä* tuomitusta, vangista ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetusta henkilöstä;

19 §

Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille

Poliisi saa luovuttaa henkilörekistereistään salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tietoja, jotka ovat tarpeen, seuraavasti:

12) tuomioistuimille ja Oikeusrekisterikeskukselle etsintäkuulutusten seuraamista varten, Rikosseuraamuslaitokselle henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa tarkoitettua yhdyskuntaseuraamuksen tuomitsemisen edellytyksistä tuomioistuimelle annettavaa lausuntoa, yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoa, tuomittuja koskevien etsintäkuulutusten ja lähestymiskieltopäätösten seuraamista, tutkintavankien ja vankien sijoittamista, tutkintavankeusaikaisen tai vankeusaikaisen rikollisuuden estämistä, seuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvien lupa-asioiden käsittelyä ja lupaehtojen noudattamisen valvontaa varten sekä oikeushallintoviranomaisille ja sotilasviranomaiselle näiden omien etsintäkuulutusten seuraamista varten;

12) tuomioistuimille ja Oikeusrekisterikeskukselle etsintäkuulutusten seuraamista varten, Rikosseuraamuslaitokselle henkilötietojen käsittelystä *Rikosseuraamuslaitoksessa* annetussa laissa tarkoitettua yhdyskuntaseuraamuksen tuomitsemisen edellytyksistä tuomioistuimelle annettavaa lausuntoa, yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoa, tuomittuja koskevien etsintäkuulutusten ja lähestymiskieltopäätösten seuraamista, tutkintavankien ja vankien sijoittamista, tutkintavankeusaikaisen tai vankeusaikaisen rikollisuuden estämistä, seuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvien lupa-asioiden käsittelyä ja lupaehtojen noudattamisen valvontaa varten sekä oikeushallintoviranomaisille ja sotilasviranomaiselle näiden omien etsintäkuulutusten seuraamista varten;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20.